

**Univerzita Pardubice
Fakulta filozofická**

Postoje k homosexualitě – historie a současnost

Lucie Reitmaierová

**Bakalářská práce
2009**

Univerzita Pardubice
Fakulta filozofická
Katedra sociálních věd
Akademický rok: **2008/2009**

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Lucie REITMAIEROVÁ**

Studijní program: **B6703 Sociologie**

Studijní obor: **Sociologie**

Název tématu: **Postoje k homosexualitě - historie a současnost**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Bude provedena analýza postojů společnosti k homosexualitě v různých kulturách a dobách pomocí literatury zaměřené na tuto problematiku. Dále srovnání současných názorů a vlivů, které je utvářejí. Stručná charakteristika právních norem souvisejících s homosexualitou v České republice.

Srovnání názorů na homosexualitu žáků vybrané střední školy a studentů vysoké školy, pomocí vlastního dotazníkového šetření.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

Giddens, A. (2000). Unikající svět. Praha: SLON.

Rupp, Leila J. (2002). Vytoužená minulost. Praha: One Woman Press.

Rotter, H. Kolářová, L. (2003). Sexualita a křesťanská morálka. Praha: Vyšehrad.

Fanel, J. (2000). Gay historie. Praha: Dauphin.

Galán, J. E. (2003). Láska a sex ve starém Řecku. Praha: Ikar.

Vedoucí bakalářské práce:

PhDr. Jaroslav Paulovič
Katedra sociálních věd

Datum zadání bakalářské práce:

30. dubna 2008

Termín odevzdání bakalářské práce:

31. března 2009

prof. PhDr. Petr Vorel, CSc.

děkan

L.S.

PhDr. Livia Šavelková, Ph.D.

vedoucí katedry

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Pardubicích dne 11. 3. 2009

Lucie Reitmaierová

Poděkování:

Ráda bych na tomto místě poděkovala PhDr. Jaroslavu Paulovičovi za jeho ochotu, rady a odborné konzultace.

ABSTRAKT

Práce se snaží zachytit základní informace o problematice homosexuality a postoji majoritní společnosti k homosexuální menšině. Její první část se věnuje teorii a uvádí různá fakta týkající se této problematiky, jako jsou názory na příčinu homosexuální orientace, rozdílnosti homosexuální orientace a homosexuálního chování, historický vývoj vnímání homosexuality, současná legislativní stránka homosexuálních vztahů u nás a ve světě, registrované partnerství v České republice nebo problematika adopcí homosexuálními rodiči. Okrajově se práce zmiňuje i o bisexualitě či ligách v České republice, které se homosexuální problematikou zabývají. Dále se text věnuje velkému množství názorů na to, co homosexualita je a přístupů, které z těchto názorů vycházejí. Cílem první části práce je tedy shrnout základní fakta o homosexualitě a zachytit nejednotnost názorů na ni a postojů k ní. Druhou částí, která je jádrem celé práce, je kvantitativní výzkumné šetření prováděné pomocí standardizovaných dotazníků a zjišťující rozdíly míry tolerance k homosexualitě u vybraných žáků středních škol a studentů školy vysoké.

KLÍČOVÁ SLOVA: homosexualita, registrované partnerství, postoj veřejnosti, míra tolerance, kvantitativní výzkum

ABSTRACT

This work deals with the basic information about homosexuality problems and the attitude of majority society towards homosexual minority. The first part pays attention to the theory and presents a variety of information about these problems, such as opinions of homosexual orientation causes, differences between homosexual orientation and homosexual behavior, historical development of attitude towards homosexuality, the present legislation of homosexuality relations in our country and abroad, registered partnership in the Czech Republic, and problems of adoption. The work also mentions bisexuality, gay leagues, and different opinions and approaches to homosexuality. The second part, which is the heart of this thesis, is quantitative research. By the help of standardized questionnaires, the rate of tolerance for homosexuality was determined. This research was done at comprehensive schools and at a university.

KEY WORDS: homosexuality, registered partnership, attitude of public, rate of tolerance, quantitative research

OBSAH

OBSAH 10

SEZNAM TABULEK A GRAFŮ 11

ÚVOD 9

1. ZÁKLADNÍ INFORMACE O HOMOSEXUALITĚ 10

1.1 Homosexuální orientace a homosexuální chování 10

1.2 Příčiny homosexuality 12

1.3 Bisexualita 13

1.4 Počty homosexuálně orientovaných lidí 13

1.5 Mužská a ženská homosexualita 14

2. POSTOJ K HOMOSEXUALITĚ V HISTORII A DNES 16

2.1 Postoje k homosexualitě v dřívějších dobách 16

2.2 Přístup států k homosexualitě dnes 17

2.3 Názory současné společnosti na homosexualitu 19

2.4 Možné příčiny změn v postojích společnosti k homosexualitě 23

2.5 Registrované partnerství v České republice 24

2.6 Problematika adoptování dětí homosexuálním pářům 25

3.1 Diskriminace homosexuálů 27

3.2 Postoje věřících lidí 28

3.3 Homosexuálové a jejich blízké okolí 28

3.4 Ligy pro pomoc homosexuálům v České republice 29

3.5 Protihomosexuální ligy v České republice 30

4. VÝZKUM ROZDÍLŮ MÍRY TOLERANCE K HOMOSEXUALITĚ

U ŽÁKŮ STŘEDNÍCH ŠKOL A STUDENTŮ VYSOKÉ ŠKOLY 31

4.1 Formulace problému 31

4.2 Cíl výzkumu a hypotézy 31

4.3 Design výzkumu 32

4.3.1 Typ výzkumu 32

4.3.2 Pilotážní průzkum 32

4.3.3 Metody získávání dat 33

4.3.4 Metody zpracování získaných dat 34

4.4 Výzkumný soubor 35

4.4.1 Výběr výzkumného souboru 35

4.4.2 Popis výzkumného souboru 36

4.5 Výsledky výzkumu 37

4.5.1 Výsledky porovnání odpovědí žáků středních škol (SŠ) a studentů

Filosofické fakulty Univerzity Pardubice (UPCE) 37

4.5.2 Výsledky porovnání odpovědí mužů a žen 55

4.5.3 Výsledky porovnání odpovědí věřících a ateistů 72

4.5.4 Vyhodnocení otázky s volnou odpovědí 72

4.6 Verifikace hypotéz 74

4.7 Závěrečné hodnocení průzkumného šetření a diskuze o metodě 75

4.8 Srovnání výsledků s podobně orientovaným výzkumem 76

PŘÍLOHY 80

POUŽITÁ LITERATURA A INTERNETOVÉ ZDROJE: 87

SEZNAM TABULEK A GRAFŮ

Tabulka č. 1 Popis výzkumného souboru	36
Výsledky porovnání odpovědí žáků středních škol (SŠ) a studentů Filosofické fakulty Univerzity Pardubice (UPCE)	
Graf č.1 Otázka zjišťující názor na povahu homosexuality.....	37
Graf č. 2 Otázka zjišťující názor na trestnost homosexuality u dvou žen.....	38
Graf č. 3 Otázka zjišťující názor na trestnost homosexuality u dvou mužů.....	39
Graf č. 4 Otázka zjišťující názor na homosexuální chování na veřejnosti u dvou žen.....	40
Graf č. Otázka zjišťující názor na homosexuální chování na veřejnosti u dvou mužů	41
Graf č. 6 Otázka zjišťující souhlas či nesouhlas s uzákoněním registrovaného partnerství u dvou žen.....	42
Graf č. 7 Otázka zjišťující souhlas či nesouhlas s uzákoněním registrovaného partnerství u dvou mužů.....	43
Graf č. 8 Otázka zjišťující názor na výchovu dětí homosexuálním párem. (Homosexuální žena).....	44
Graf č. 9 Otázka zjišťující názor na výchovu dětí homosexuálním párem. (Homosexuální muž).....	45
Graf č. 10 Otázka zjišťující souhlas či nesouhlas s povolením adopce dětí homosexuálním párem. (Dvěma ženám)	46
Graf č. 11 Otázka zjišťující souhlas či nesouhlas s povolením adopce dětí homosexuálním párem. (Dvěma mužům).....	47
Graf č. 12 Otázka zjišťující názor na práci s dětmi vykonávanou homosexuálním jedincem. (Homosexuální žena).....	48
Graf č. 13 Otázka zjišťující názor na práci s dětmi vykonávanou homosexuálním jedincem. (Homosexuální muž).....	49
Graf č. 14 „Přijal(a) bych homosexuálního jedince jako příbuzného“	50
Graf č. 15 „Přijal(a) bych homosexuálního jedince jako blízkého přítele“.....	51
Graf č. 16 „Přijal(a) bych homosexuálního jedince jako spolupracovníka či spolužáka“	52

Graf č. 17 „Přijal(a) bych homosexuálního jedince za souseda“	53
Výsledky porovnání odpovědí mužů a žen	
Graf č.18 Otázka zjišťující názor na povahu homosexuality.....	55
Graf č. 19 Otázka zjišťující názor na trestnost homosexuality u dvou žen.....	56
Graf č. 20 Otázka zjišťující názor na trestnost homosexuality u dvou mužů.....	57
Graf č. 21 Otázka zjišťující názor na homosexuální chování na veřejnosti u dvou žen.....	58
Graf č. 22 Otázka zjišťující názor na homosexuální chování na veřejnosti u dvou mužů	59
Graf č. 23 Otázka zjišťující souhlas či nesouhlas s uzákoněním registrovaného partnerství u dvou žen.....	60
Graf č. 24 Otázka zjišťující souhlas či nesouhlas s uzákoněním registrovaného partnerství u dvou mužů.....	61
Graf č. 25 Otázka zjišťující názor na výchovu dětí homosexuálním párem. (Homosexuální žena).....	62
Graf č. 26 Otázka zjišťující názor na výchovu dětí homosexuálním párem. (Homosexuální muž).....	63
Graf č. 27 Otázka zjišťující souhlas či nesouhlas s povolením adopce dětí homosexuálním párem. (Dvěma ženám)	64
Graf č. 28 Otázka zjišťující souhlas či nesouhlas s povolením adopce dětí homosexuálním párem. (Dvěma mužům).....	65
Graf č. 29 Otázka zjišťující názor na práci s dětmi vykonávanou homosexuálním jedincem. (Homosexuální žena).....	66
Graf č. 30 Otázka zjišťující názor na práci s dětmi vykonávanou homosexuálním jedincem. (Homosexuální muž).....	67
Graf č. 31 „Přijal(a) bych homosexuálního jedince jako příbuzného“	68
Graf č. 32 „Přijal(a) bych homosexuálního jedince jako blízkého přítele“.....	69
Graf č. 33 „Přijal(a) bych homosexuálního jedince jako spolupracovníka či spolužáka“	70
Graf č. 34 „Přijal(a) bych homosexuálního jedince za souseda“	71

ÚVOD

Skupiny jedinců, které se něčím odlišují od většinové společnosti, mají téměř vždy horší sociální pozici, nebo se vyskytují na samém okraji společnosti. Je jedno o jakou odlišnost přesně jde, zda o jinou národnost, jazyk, vyznání, tělesný handicap či sexuální orientaci. Většinová společnost vnímá tuto odlišnost a tato odlišnost u ní může budít strach z neznámého a rozdílného. Pokud je navíc tato odlišnost spojena s nějakým velmi intimním tématem, jako je pro většinu lidí sexualita, může se tento strach ještě umocňovat. Homosexuálně orientovaní lidé jsou právě takovou minoritní skupinou, která trpí určitou sociální stigmatizací ze strany většinové heterosexuální společnosti. Toto stigma a postoj majority je pod vlivem proudu času a neustále se mění, formuje a vyvíjí. Aby tento vývoj mohl být orientován správným směrem, ve smyslu narůstající tolerance majority k homosexuálním jedincům, je potřeba, aby se lidé dostávali ke korektním informacím a faktům, které se této problematice dotýkají. Aby se nebáli o ní veřejně psát, hovořit a diskutovat. Několik velmi prospěšných kroků, ze kterých se dá vyčíst větší míra tolerance k homosexualitě, se již uskutečnilo. Roku 1962 u nás bylo zrušeno trestání homosexuálního chování, roku 1973 vyřazení homosexuality ze seznamu chorob Americkou psychiatrickou asociací a v roce 1992 i Světovou zdravotnickou organizací WHO. Zatím posledním velmi důležitým krokem bylo roku 2006 schválení registrovaného partnerství v České republice a přetrvávající debata nad uznání dalších práv homosexuálním párům.

Jedině informovanost lidí, která bude minimalizovat jejich předsudky a strach, může vést k rostoucí míře tolerance k homosexuálním jedincům, kteří si nezaslouží žádnou formu diskriminace či opovrhování jen proto, že mají jinou sexuální orientaci.

1. ZÁKLADNÍ INFORMACE O HOMOSEXUALITĚ

Tato kapitola shrnuje základní informace o homosexuální orientaci a o homosexuálním chování, nastiňuje různé názory na příčinu homosexuální orientace a nejednotnost názorů na počty homosexuálně orientovaných lidí ve společnosti.

1.1 Homosexuální orientace a homosexuální chování

Homosexuální orientace

Je doložené, že vztahy mezi osobami stejného pohlaví se vyskytovaly již odnepaměti, avšak samotný termín homosexualita poprvé použil maďarský doktor Károly Maria Benkert roku 1869.

„Homosexualitou rozumíme sexuální orientaci na osoby stejného pohlaví. Je to celoživotní, neměnný a nositelem nezapříčiněný a nezvolený, tedy nezaviněný stav, jenž je charakterizován tím, že nositel tohoto stavu je pohlavně přitahován a vzrušován osobou stejného pohlaví.“ [Kaňka 2000: 7]

„Citové a erotické vztahy mezi osobami stejného pohlaví jsou doloženy od úsvitu dějin. Od 19. století se hovoří o homosexualitě jako relativně stálé sexuální preferenci v kontextech právních, medicínských, psychologických i obecně sociálních.“ [Beňová 2007: 12]

Homosexualita jako taková může být jedincem tajena před svým okolím, nebo se k ní homosexuál veřejně hlásí a přijme homosexuální styl života. „O **personalizované** homosexualitě hovoříme u jedinců, kteří jsou orientováni na osoby stejného pohlaví, ale zůstávají izolováni od skupin, které se k této orientaci hlásí. Jejich homosexualita zůstává utajena, skryta před přáteli a spolupracovníky.“

[Plummer 1957, citováno dle Giddense 1999: 128, tučné písmo v originále]

Je problémem určit, kolik homosexuálních lidí, kteří svoji orientaci tají, skutečně je. Může jich být však několikanásobně více než těch, kteří se k homosexualitě veřejně přihlásí a přijmou ji jako způsob života.

„(...) **homosexualita jako způsob života** u jedinců, kteří se k ní veřejně přihlásili a nacházejí smysl ve sdružování s jinými osobami podobného sexuálního založení. Tito lidé patří obvykle k homosexuálním subkulturám, jež se vyznačují svébytným životním stylem.“ [Plummer 1957, citováno dle Giddense 1999: 128, tučné písmo v originále]

Podobné rozdělení vyjadřují také termíny egodystonní a egosyntonní forma homosexuality. „Egosyntonní homosexualita znamená, že jedinec je se svojí orientací plně smířen, vyrovnán, přijímá ji, je schopen vůči okolí orientaci přiznat. Egodystonní homosexualita znamená, že jedinec tuto orientaci odmítá, je sám se sebou v rozporu, touží po heterosexuální adaptaci, není schopen před svým okolím a před sebou orientaci přiznat.“ [Kaňka 2000: 7]

Homosexuální chování

Homosexuální chování nemusí vždy nutně znamenat i homosexuální orientaci, ale platí to i naopak. „(...) známe osoby, které jsou jednoznačně heterosexuálně orientované, a přesto se v některém období života chovaly výlučně homosexuálně nebo bisexuálně. Známe také úplně vyhraněné homosexuály, tedy výlučně homosexuálně cítící osoby, které se po nějaký úsek života nebo dokonce po celý život chovaly výlučně heterosexuálně.“ [Kaňka 2000: 7]

Důvodů k homosexuálnímu chování můžeme v dějinách i dnes nalézt spousty. Může se jednat o nezávaznou formu přechodných homosexuálních projevů především v pubertálním věku, kdy jedinec teprve se sexualitou seznamuje, objevuje ji a hledá sám sebe. [Plummer 1957, citováno dle Giddense 1999: 127]

V pubertě je pak také časté homosexuální chování spojené s touhou něco vyzkoušet, něčemu se přiučit, nebo jen být středem pozornosti v kolektivu, například líbání dvou kamarádek. Homosexuální chování se v dospělosti může vyskytnout i z důvodu touhy po experimentování, nebo nespokojenosti s intimním vztahem s osobami opačného pohlaví.

Důvodem je i poskytování sexuálních služeb osobě stejného pohlaví za úplatu. Poté se jedná o tzv. transakční sex, komerční sex či sexuální služby.

[McCajor 2007: 91-92]

Dalším typem může být homosexuální chování situační, nebo-li také pseudohomosexualita. [Petrušek 1996: 383] „S homosexualitou **situační** se setkáváme v určitých prostředích, v nichž k homosexuálním stykům pravidelně dochází, přestože jim jedinec nedává přednost. Chování tohoto typu se často vyskytuje v situacích, kdy je omezena svoboda pohybu a muži jsou nuceni žít bez žen, například ve vězení nebo v kasárnách. Je považována spíše za náhražku heterosexuálních styků než za preferovanou formu sexuální aktivity.“

[Plummer 1957, citováno dle Giddense 1999: 128, tučné písmo v originále]

U některých kmenů se homosexuální chování, především mezi muži, odehrává velmi často a má podobu rituálů. „O do současné doby přetrvávajících transkulturálních rozdílech v pojetí homosexuálního styku svědčí například zvyky kmene Kukuku z Nové Guineje, u kterého je povinně prováděna rituální relace dospělých mužů adolescentními a preadolescentními chlapci. Tímto způsobem, polykáním semene dospělých mužů, se symbolicky zvyšuje maskulinita a virilita dospívajících.“ [Weiss 2006]

1.2 Příčiny homosexuality

Mezi odborníky neexistuje všeobecná shoda o tom, co je příčinou homosexuální orientace. V minulosti již proběhlo velké množství výzkumů, jejichž výsledky byly následně u většiny z nich zpochybněny.

První skupinu tvoří odborníci hledající biologické příčiny homosexuální orientace. Ti už vyslovili několik teorií, příčinu homosexuality hledali například v genech. „(...) homosexuální orientace nebo spíše jeden z jejích subtypů je geneticky podmíněná a přenáší se podobně jako hemofilie přes pohlavní X chromozóm“. [Prudký a kol. 2005]

Jiná teorie zase hledá příčinu homosexuality v nedostatku hormonů v těhotenství, či ovlivnění plodu některými léky. Někteří odborníci uváděli morfologické odlišnosti mezi homosexuály a heterosexuály. Odlišnosti viděli například v poměru šířky ramen k šířce boků, či absurdní odlišností velikosti penisu, která měla být u homosexuálů větší. [tamtéž]

„Vše nasvědčuje tomu, že souhrou dědičných (genetických) činitelů s vlivy neuroendokrinními, jež se uplatnily během nitroděložního života nebo v prvních měsících po narození, se vytvoří vrozená predispozice, která člověka činí vnímavějším k příslušným psychickým faktorům a sexuálním vlivům (...) V každém případě se o budoucí sexuální orientaci rozhoduje dlouho předtím, než se v pubertě probudí pohlavní citění“ [Brzek, Pondělíčková-Mašlová 1992: 29]

Druhou skupinou jsou názory vědců, kteří vidí příčinu homosexuality v psychosociálních aspektech. Například k homosexualitě by mohlo dle některých autorů vést sexuální zneužívání dětí, přílišné citové upnutí chlapců na svoji matku s absencí citových pout na otce, či tvrdým zacházením s otcovy strany.

[van der Aadweg 2003: 26-31]

Jiný autor uvádí obecně špatné vztahy mezi rodiči a dítětem či neakceptování sexuality dítěte a snahy rodičů vychovat ho k jiné sexualitě než je mu vlastní. [Augustyn 2005: 284-285]

Třetí skupinu tvoří autoři připisující homosexuální orientaci vliv a míšení faktorů biologických jako je dědičnost, vlivy psychologické a vlivy sociálního okolí, v němž jedinec vyrůstá.

1.3 Bisexualita

Dnes už není takový problém o definování homosexuality jako takové, větší rozpor u autorů nastává u definování bisexuální orientace.

„(...) bisexualismus, tj. sexuální zaměření na osoby stejného i opačného pohlaví.“ [Petrusek 1996: 383]

„Bisexualitou rozumíme celoživotní, neměnnou a subjektem nezapříčiněnou nevyhraněnou sexuální orientaci, jejíž nositel je přibližně stejně přitahován jak muži, tak ženami, a atraktivita sexuálního objektu tedy není určována především pohlavím, nýbrž některými jinými činiteli (například dominantní osobnost ...).“ [Prudký a kol. 2005]

Přesto že někteří autoři ve svých knihách dokáží takto bisexualitu definovat, jiní polemizují, zda vůbec bisexualita jako další sexuální orientace skutečně existuje. Poukazují, že bisexuál je většinou k jednomu z pohlaví přitahován méně a k druhému více, nebo že jde jen o přechodnou vývojovou dobu, a dotyčný bisexuál se po ní přikloní buď k heterosexuality nebo homosexualitě. V České republice ani neexistuje organizace sdružující bisexuály, ti jsou většinou rozptýleni do gay či lesbických sdružení. [Beňová 2007: 9]

1.4 Počty homosexuálně orientovaných lidí

Stejně jako se liší názory odborníků na příčiny homosexuální orientace, liší se i názory na to, jaké procento homosexuálové tvoří. Proběhla již řada výzkumů zjišťujících skutečný počet homosexuálů.

„Tyto výsledky se obvykle pohybují mezi jedním a desíti procenty z populace, přičemž realistický bude údaj asi někde uprostřed.“ [Beňová 2007: 8]

„Výskyt homosexuálně orientovaných osob v populaci je proto udáván od 2 do 10%, nejčastěji 4% popř. 6%.“ [Kaňka 2000: 18]

Někteří autoři uvádějí větší procento homosexuálních mužů než žen. „(...) asi 2% žen jsou homosexuální (u mužů asi 4%), ale jsou různé stupně a typy lesbianismu, včetně politického, který propagují extrémní feministky.“ [Čeplický 1992: 12]

Určit přesně počty homosexuálních lidí je složité, protože někteří se, i přes anonymitu výzkumů, k homosexualitě nepřihlásí. Navíc prováděné výzkumy jsou často nereprezentativní a například ve velkých městech, kde je koncentrace homosexuálů vyšší, mají tyto průzkumy zkreslené výsledky. Vyšší je i zjištěný počet homosexuálně orientovaných lidí ve státech, kde je míra tolerance vyšší a lidé se ke své orientaci nemusí obávat přihlásit. Zjistit procento bisexuálně orientovaných lidí, je ještě těžší, protože dokáží lépe splynout s majoritním heterosexuálním obyvatelstvem. [Prudký a kol. 2005]

1.5 Mužská a ženská homosexualita

Mužská homosexualita neboli androfilie, uranismus a starší označení pederastie či sodomie. Hanlivé označení homosexuálních mužů je teplouš, buzik, buzerant, přihrátej apod. V dnešní době je však nejvíce rozšířen termín gay.

Ženská homosexualita je pak označována jako lesbicismus, lesbianismus, lesbismus či, dle známé básnířky Sappó, sappismus.

„V mužské i ženské h. se rozlišují aktivní a pasivní typy: první hrají penetrativní „mužskou“ a druhé receptivní „ženskou“ roli.“ [Petrusek 1996: 389, tučné písmo v originále]

Pohled na mužskou a ženskou homosexualitu a homosexuální chování je však více, či méně rozdílný. V některých státech platí jiné zákony pro homosexuální ženy, než pro homosexuální muže.

Například v Indii, Nigerii nebo na Jamaice je trestný vztah homosexuálních mužů, ale povoleny vztahy homosexuálních žen. [Ottosson 2006]

Obecně lze říci, že ženská homosexualita i její projevy jsou v moderních společnostech vnímány tolerantněji a otázkou zůstává proč tomu tak je.

Jedním z možných důvodů může být fakt, že různé drobné fyzické kontakty jako je objetí, vození se za ruku či polibek na tvář, jsou mezi ženami naprosto běžné a v drtivé většině případů toto chování není projevem homosexuální orientace. U žen se nad tím nikdo nikterak nepozastavuje, ale pokud to samé udělají dva muži, jde již o něco nemužského a hned by mohli být společností podezřeni z homosexuality.

2. POSTOJ K HOMOSEXUALITĚ V HISTORII A DNES

Je doložené, že homosexualita se vyskytovala a vyskytuje ve všech historických dobách i kulturách. To jak na ni společnosti v různých obdobích nahlížely a nahlíží dnes, se však značně liší. Tento postoj k homosexualitě formuje ve společnosti především náboženství, kulturní tradice, normy a hodnoty.

2.1 Postoje k homosexualitě v dřívějších dobách

Homosexualita v lidských společnostech rozhodně není ničím novým, to že se homosexuální chování vyskytovalo již v pravěku, dokládají některé jeskynní malby z této doby. V písemných pramenech téměř ze všech starověkých civilizací je homosexualita zmíněna. Ať již jde o oblast starověkého Orientu, Mezopotámie či Egypta. To jak bylo toto chování hodnoceno a přijímáno není ale většinou z pramenů jednoznačné. [Prudký a kol. 2005]

Pokud se někde dočítáme o postojích k homosexualitě v minulosti, téměř vždy narazíme na éru starověkého Řecka. Je všeobecně známým faktem, že homosexuální vztahy zde byly po dlouhou dobu na denním pořádku a byly velmi tolerovaným a schvalovaným jevem. I antický Řím byl k homosexuálním vztahům relativně tolerantní.

S šířením křesťanské víry a křesťanské morálky započalo pronásledování a tvrdé sankcionování nejen homosexuálů, ale všech, kteří se prohřešili proti mravním zásadám. Tento stav trval od středověku do ranného novověku. V pozdním novověku tresty za homosexuální chování měly podobu spíše sociálního vyloučení. [Faderman 1981, Rupp 2002]

Když se začaly 19. století rozvíjet přírodní vědy, začala se homosexualita považovat za nemoc, kterou je třeba léčit. Homosexuální jedinci byli zavíráni do léčeben či psychiatrických ústavů. Vrcholem teroru vůči homosexuálům se v Evropě stala 2. světová válka.

Desítky tisíc lidí zemřelo v koncentračních táborech pro svou pohlavní identitu. Stejně jako židé byli označováni na oděvu žlutou hvězdou, měli i homosexuálové (nebo lidé podezřelí z homosexuality) své označení v podobě růžového trojúhelníku. „Trojúhelník (slang. Vinkl) byl obecným označením vězňů a jeho barva

vyjadřovala příslušnou vězeňskou kategorii – červená politické vězně, zelená zločince z povolání, černá tzv. asociály, fialová malou skupinu duchovních a jehovistů a růžová homosexuály.“ [Nečas 1999: 148]

Ještě počátkem třicátých let byl Berlín centrem hnutí za homosexuální menšiny a fungovalo zde velké množství restaurací a barů, kde se tyto lidé scházeli. Obrát nastává na podzim 1934, kdy je zahájen soupis Růžových seznamů „rosa listen“ sloužících k evidenci homosexuálů nebo lidí podezřelých z homosexuality. Od této chvíle se zpříšňovaly zákony a tresty namířené proti homosexuálům. Nejčastějším udělovaným trestem bez soudního procesu byl odvoz do koncentračních táborů. [Pechlová 2005]

Jaký je přesný počet homosexuálů, kteří zemřeli rukou nacistů v koncentračních táborech, se už asi nikdy nedovíme. Mohly to být desítky až stovky tisíc lidských životů. Co víme však jistě je, že většinou šlo o obyvatele Německa, kde teror byl silnější a více organizovaný než v jiných státech. „Podobný byl i stav na území Protektorátu Čechy a Morava, kde zastupující říšský protektor a druhý muž SS Reinhard Heydrich vydal 21. března 1942 výnos, ve kterém uvedl, že není důvodu, proč by se německé orgány měly zabývat otázkami, jako jsou potraty a homosexualita u jiných ras. Z tohoto důvodu bylo pronásledování českých homosexuálů méně tvrdé než na územích připojených k Říši.“ [Pechlová 2005]

„(...) po první světové válce a hlavně po druhé světové válce v Evropě a později i v Americe rozvinul proces emancipace homosexuálů. Homosexuálové se začali organizovat, zakládali homofilní organizace.“ [Kaňka 2000: 3]

Po druhé světové válce také hodně zemí rušilo zákony trestající homosexuální chování, u nás to bylo roku 1962. Roku 1973 vyřadila Americká psychiatrická asociace homosexualitu ze seznamu chorob, stejné vyřazení roku 1992 provedla i Světová zdravotnická organizace WHO. Stále více zemí dnes legalizuje homosexuální vztahy a povoluje registrovaná partnerství, proces emancipace homosexuálů trvá tedy do dnes.

2.2 Přístup států k homosexualitě dnes

Přístupy států, a s nimi související právní normy, k homosexuálům a homosexuálnímu chování se i dnes velmi liší a vyvíjejí. Míra tolerance je široká, od tolerantních států umožňujících homosexuálním párům stejná práva a svazek jako

párům heterosexuálním, až po státy, které mohou trestat homosexuální chování i trestem smrti. Obecně lze státy rozdělit do těchto kategorií:

- Státy světa které povolují vztahy mezi osobami stejného pohlaví
- Státy světa které zakazují vztahy mezi osobami stejného pohlaví, i mezi muži i mezi ženami
- Státy světa které v teorii povolují vztahy mezi osobami stejného pohlaví, ale současně soudně stíhají tyto lidi na základě práva proti promiskuitě, prostituci a nemorálnosti
- Státy světa které zakazují vztahy mezi dvěma muži, ale povolují vztahy mezi dvěma ženami
- Státy světa které zakazují vztahy mezi muži, ale u kterých je otázkou, zda tento zákaz platí i pro vztahy žen
- Státy světa kde vztah s osobou stejného pohlaví může být důvod k trestu smrti
- Státy světa kde je vyšší věková hranice pro vztahy homosexuálů než heterosexuálů
- Státy světa které doplnily zákony o zákaz sňatku mezi osobami stejného pohlaví
- Státy světa které povolují sňatek mezi osobami stejného pohlaví
- Státy kde mají povolená registrovaná partnerství nebo jinou formu svazku mezi osobami stejného pohlaví
- Státy světa kde osoby stejného pohlaví mohou společně adoptovat děti
- Státy světa které povolují umělé oplodnění ženám v registrovaném partnerství, či jiné formě svazku s osobou stejného pohlaví
- Státy světa které zakazují umělé oplodnění svobodným ženám, nebo ženám které uzavřely registrované partnerství nebo jinou formu svazku s osobou stejného pohlaví
- Státy světa které uznávají stejnopohlavním párům jejich práva jako je svatba nebo registrované partnerství, umožňující jim jisté výhody, ale nemají registry pro tyto páry
- Státy světa které zahrnují sexuální orientaci jako ochranou kategorii v právu
- Státy světa které zakazují diskriminaci v zaměstnání kvůli sexuální orientaci osob

- Státy světa které zakazují diskriminaci kvůli sexuální orientaci osob nejen v oblasti práce
- Státy světa které zakazují nenávist, zločiny a propagaci proti homosexuálům, nebo které udělují vyšší tresty za zločiny páchané kvůli homosexuální orientaci oběti
- Státy světa s právy které povolují transexuálům, kteří prodělali operativní změnu pohlaví, zapsat do jejich osobních dokumentů jejich nové pohlaví
- Státy světa které povolují homosexuálům a bisexuálům (pokud se ke své orientaci přihlásí) sloužit v armádě
- Státy světa které zakazují homosexuálům a bisexuálům (pokud se ke své orientaci přihlásí) sloužit v armádě
- Státy světa které uznávají asyl pro homosexuály a bisexuály

[Ottosson 2006]

2.3 Názory současné společnosti na homosexualitu

Homofobie

„Homofobie je neopodstatněný strach z homosexuality (...).“ [Sokolová 2006]
 „Nejrozšířenějším termínem používaným v souvislosti s nepřátelskými postoji a chováním vůči homosexuálním lidem je *homofobie*.“

[Pechlová 2007: 54, kurzíva v originále]

Jde o velmi extrémní postoj lidí, kteří mají ničím neopodstatněný, panický, iracionální strach, odpor, nedůvěru a sklony k opovrhování a diskriminování homosexuálních lidí.

Tento termín zavedl v druhé polovině šedesátých let Američan George Weinberg. I když má termín homofobie kořen od slova fobie, nejedná se zde o klasickou psychopatologickou kategorii. Za příčiny homofobie se tedy považují kulturní a náboženské tradice. Nejkrasnějším projevem homofobie jsou zločiny páchané z důvodu sexuální orientace oběti. [Pechlová 2007: 54]

Existují i teorie které předkládají, že homofobie se projevuje především u homosexuálních lidí, kteří se nedokáží vnitřně se svoji orientací vyrovnat a přijmout ji jako součást sebe sama. Z toho rozporuplného pocitu ze své vlastní osoby pak pramení velmi silné homofobní postoje. [Pechlová 2007: 55]

Homosexualita jako nemoc

Tento názor se hojně vyskytoval především od počátku 20. století do 60. let 20. století, a byl spojený s velkým počtem výzkumů homosexuálních jedinců. Přesto že homosexualita byla se seznamu chorob v roce 1973 vyřazena Americkou psychiatrickou asociací a v roce 1992 i Světovou zdravotnickou organizací WHO, tento názor má své přívržence i dnes. [Kaňka 2000: 3]

Jeho zastánci považují homosexualitu většinou jako nemoc duševní, srovnávají ji s neurózami či sexuálními úchytkami jako je pedofilie, nebo dokonce nekrofilie a argumentují tím, že omlouvat homosexuální chování je jako omlouvat chování pedofila. „Když však dospělý není schopen být eroticky vzrušen opačným pohlavím, a přitom nutně vyhledává partnery stejného pohlaví, byla by taková neexistence sexuálního instinktu „zdravá“? Nebyla by pak pedofilie zrovna tak normální („ano“, říkají nám již zastánci této „orientace“!)? A exhibicionismus? Gerontofilie (být přitahován starými lidmi)? Fetišismus (dámský střevíc je příčinou sexuálního vzrušení, k tělu ženy je však lhostejný)? Voyerismus? Dalším bizarním úchytkám se nebudu věnovat.“ [van den Aardweg 2003: 19]

Autoři, kteří homosexualitu považují jako psychickou nemoc, se také často zabývají otázkou, jak tuto nemoc či neurózu léčit. Nabízejí plány terapií vedené terapeutky v podobě kněží, duchovních či pedagogů, které mají psychologickou a duchovní povahu. Snaží se homosexuálního jedince nejprve přimět k přesvědčení, že homosexuální orientace není normální, ani morální, a už vůbec ne nezvratná, a že pokud se bude dostatečně snažit a léčit, může se změnit. Teprve po takovém léčení nebo alespoň potlačení homosexuálních tužeb, mohou tito lidé žít plnohodnotný život, bez výčitek svědomí, egocentrismu, pocitu méněcennosti, strachu z kontaktu s druhým pohlavím, sexuálního zotročení, diskriminace a bez řady dalších psychicko-sociálních problémů, které homosexualitu provázejí. Někteří zastánci tohoto názoru jdou tak daleko a předpokládají, že někteří vyléčení homosexuálové se mohou dostat do takového stavu, kdy se u nich obnoví citová pouta a sexuální přitažlivost k opačnému pohlaví a mohou žít spokojený život v manželství. Přiznávají ale, že takové léčení může trvat několik let. Úspěšnost pak závisí téměř výhradně na pacientovi samotném, na jeho snaze, silné vůli, ochotě bojovat a nesmířit se jen tak se svou sexuální orientací. „(...) léčení homosexuality je psychologicko-duševní (-morální) záležitost, dokonce více než terapie některých

jiných neuróz. Klade nároky na svědomí člověka a jeho duševní úsilí, které ho učí, že homosexuální způsob života je neslučitelný s opravdovým pokojem svědomí a se skutečnou vírou.“ [van den Aardweg 2003: 9]

Homosexuální chování jako trestný čin

V některých státech světa jako je například Angola, Etiopie, Spojené Arabské Emiráty či Jemen, je homosexuální chování stále trestným činem a někde může být trestáno i smrtí. Některé státy jako je Nová Guinea či Svátá Lucie povolují homosexuální chování a vztahy pouze mezi ženami. [Ottosson 2006]

U nás trestným činem není už od roku 1962, přesto si někteří lidé stále myslí, že v případě homosexuálního chování jde o trestný čin i v případě, že zúčastněné osoby ho provádějí zcela dobrovolně. Takoví lidé se většinou nezaobírají problémem, co ve skutečnosti homosexualita je, ale její projevy považují za překročení trestního řádu.

Homosexualita jako něco nemorálního

Zastánci tohoto názoru považují homosexualitu, či její projevy, jako něco nemorálního, nečistého, něco se vymyká a překračuje morální pravidla. Tento postoj se vyskytuje především u věřících lidí.

Homosexualita jako námět pro karikaturu

Homosexuální jedinci se často stávají terčem posměšků a především gayové jsou často námětem pro karikaturu. Obvykle je v kreslených vtipcích nebo televizi gay prezentován jako muž, mající oblibu v oblečení růžové barvy, kožešinách, s vždy dokonalým účesem a manikúrou, který mluví zženštělým, nebo šišlavým hlasem a používá často slovní zdobněliny. Má zženštělé pohyby, je emocionálně nestabilní, vykonává práci kadeřníka, tanečníka baletu či módního návrháře.

I samotné označení homosexuálů má v u nás téměř vždy hanlivý význam a používá se jako nadávka(např. teplouš, buzík, buzerant, buzna, přihrátej).

Homosexualita jako něco „normálního“

Názor který není tak nový, jak by se mohlo zprvu zdát. Jeho zastánci považují většinou homosexualitu jen jako jinou formu sexuální orientace, je pro ně tedy vrozená a nezvratná. V žádném případě ji nepovažují za nemoc, se kterou

by se člověk měl léčit. „Nemoc se dá léčit, heterosexuality ani homosexualita se měnit nedá, aniž bychom člověka nemrzačili. Nemocný se chce vyléčit, nemoc způsobuje bolest a může být smrtelná. Nemoc způsobuje zhoršení zdravotního stavu. Nemocný si přeje nemoci zbavit.“ [Kaňka 2000: 4]

Upozorňují i na rizika a nedostatky v léčbě. „Možná rizika reparativních terapií jsou velká a zahrnují depresi, úzkost a sebedestruktivní chování. Terapeutův souhlas se společenskými předsudky vůči homosexualitě může posílit sebeodmítavé až nenávistné cítění pacienta. Mnoho pacientů, kteří podstoupili reparativní terapii, uvedlo, že byli nesprávně informováni, že homosexuálové jsou osamocení a nešťastní jedinci, kteří nemohou dosáhnout přijetí nebo spokojenosti. Byla opomenuta možnost, že i gay či lesbička může žít ve šťastném a uspokojivém partnerském vztahu a nebyly zmíněny jiné léčebné přístupy, jak se vyrovnat se společenskou stigmatizací.“ [APA 1998]

A už vůbec o homosexualitě neuvažují jako o úchylce rovné stejné úrovni jako je například pedofilie. „Pedofilie je sexuální deviace, jež není vázána na sexuální orientaci. Nepřísluší hodnotit pedofilii na stejné úrovni jako homosexualitu, protože silně potlačuje fakt, že pedofilní jsou i heterosexuálové. Jedná se o orientaci podřazenou sexuální orientaci.“ [Kaňka 2000: 4]

Opírají se pak o argumenty, že homosexualita tu vždy byla, je a s největší pravděpodobností i bude. Poukazují i na to, že homosexuální chování se projevuje i v říši zvířat a je tedy přirozené. Tento argument však není příliš vhodný, neboť u zvířat se vyskytují i jiné druhy chování, například kanibalismus, který rozhodně u lidí nelze tímto omlouvat.

Zastánci tohoto názoru také věří, že homosexuální cit a láska může být tak silný a opravdový jako láska mezi mužem a ženou. Nepovažují ani homosexuální chování za něco nepřirozeného či nemorálního a domnívají se, že homosexuální páry by měly mít podobná, ne-li stejná práva jako páry heterosexuální.

Homosexualita neexistuje, lidé si vymýšlí

Jde názor především laiků, kteří se domnívají, že skutečná homosexualita neexistuje a lidé si svoji orientaci pouze vymýšlejí a homosexuální city předstírají. Toto předstírání dle nich může mít řadu důvodů, od touhy se odlišovat, poutat na sebe pozornost či šokovat. Do této skupiny názorů také spadají argumenty,

že homosexualita je jen módní záležitostí od konce 20. století. Vůbec pak nezohledňují fakt, že homosexualita je doložená v dílech tisíce let starých.

2.4 Možné příčiny změn v postojích společnosti k homosexualitě

O médiích se dnes v demokratických společnostech hovoří jako o politické instituci, která má značný vliv na utváření veřejného mínění. Jednou ze změn v postoji společnosti k homosexualitě může být tedy i její prezentace v médiích.

Tento proces medializace homosexuality u nás začal rokem 1989. V první polovině 90. let 20. století se gayové vyskytovali spíše jako sexuální devianti, kriminálníci a byla zde jakási negativní stereotypizace, dnes je jejich mediální obraz rozdílný. Jde sice především o zahraniční filmy či seriály, kde některá z postav má homosexuální orientaci, ale i v několika málo ryze českých a především nových filmech, či seriálech, se můžeme s homosexuálně orientovanou osobou potkat. Nemá zde již podobu nějakého devianta, ale naprosto běžného člověka.

[Beňová 2007: 38-39]

V některých filmech se i scénáristé snaží zachytit složitou situaci homosexuálů, kteří se snaží se svoji orientací smířit, ale jejich okolí jimi opovrhuje. Takové filmy pak nastavují zrcadlo společnosti a jsou u nás prezentovány především na různých festivalech jako je například Jeden svět, Mezipatra či Fabiofest.

Dalším změnou je fakt, že stále více lidí, kteří mají silný společenský vliv a mohou působit jako názoroví vůdci, ať již jde o politiky, herce, zpěváky, nebo jinak mediálně známé osobnosti, se ke své homosexuální orientaci veřejně přiznávají a nebojí se nějaké diskreditace, která by jim v dřívější době hrozila.

Média již tedy dnes nevytvářejí obraz homosexuality jako něčeho exotického, ale korektní média se snaží o obraz v kontextu běžného společenského života. Bohužel jsou zde ale stále ještě značné rezervy na poli literatury s homosexuální problematikou. [tamtéž]

Dalším faktorem změny tolerance k homosexualitě je i stále slábnoucí vliv náboženství v některých zemích.

Giddens zase vidí změnu postojů k homosexualitě, v obecné změně postojů k sexualitě jako takové. Sexualita dnes již není spojena s pouhou potřebou reprodukce a manželským svazkem. „Vzrůstající společenskou přijatelnost homosexuality bychom neměli považovat pouze za daň liberální toleranci; je to

logický důsledek oddělení sexuality od reprodukce. A v sexualitě, která nemá obsah, už z definice nemůže mít dominantní postavení heterosexuality.“ [Giddens 2000: 75]

2.5 Registrované partnerství v České republice

Prosazování a projednávání zákona o registrovaném partnerství má v České republice dlouhou historii. První návrh zákona byl předložen již koncem roku 1997 a od ledna 1998 až do jeho schválení se o něm diskutovalo a byl několikrát projednáván. Při projednávání a tvorbě znění zákona spolupracovali i zástupci Sdružení organizací homosexuálních občanů (SOHO) a G-Ligy. Zákon o registrovaném partnerství byl schválen poslaneckou sněmovnou 16. prosince 2005, ale prezident Václav Klaus tento zákon vetoval. Přesto ale bylo toto veto nakonec 26. ledna 2006 přehlasováno poslaneckou sněmovnou počtem 45:14 a zákon začal platit od 1. července 2006. Jeho schválení tedy předcházela několika roční boj především lig za práva homosexuálů. [STUD Brno 2003]

„Registrované partnerství je trvalé společenství dvou osob stejného pohlaví vzniklé způsobem stanoveným tímto zákonem.“ [zákon č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství, paragraf 1 odst. 1]

Registrované partnerství u nás rozhodně nemá stejný status jako klasické manželství, ale v některá práva a povinnosti jsou podobná či totožná.

Stejně jako při uzavírání manželství musí i při uzavírání registrovaného partnerství splnit zájemci několik podmínek:

1. Alespoň jeden z nich musí mít české státní občanství (tato podmínka by měla zaručit, že zde nebudou uzavírat partnerství cizinci, kteří tuto možnost ve své zemi nemají).
2. Obě osoby dosáhly věku 18 let.
3. Nejsou v přímém příbuzenském vztahu.
4. Obě jsou způsobilé k právním úkonům.
5. Nemají uzavřené manželství či další registrované partnerství.

Registrované partnerství se uzavírá před matričním úřadem, který má k tomu oprávnění, stejně jako existuje kniha manželství, existuje i kniha, která zaznamenává registrovaná partnerství. Nemusí zde ale být přítomní žádní svědci jako je tomu u svatby. Lze se dokonce nechat zastoupit jinou osobou na základě plné moci.

Dokladem o uzavření partnerství je Doklad o uzavření registrovaného partnerství, který je obdobou oddacího listu. Uzavření tohoto svazku se také zapisuje do občanského průkazu do kolonky „stav“. Místo „vdaná“ či „ženatý“, tam je uvedeno „partnerství“. Oproti manželství je zde také rozdíl v tom, že se partneri nemusí dohodnout na tom, jaké jméno budou používat, ale je zde možnost užívat jméno společné.

Při uzavření partnerství spadají na partnery jistá práva a povinnosti. Jde především o vyživovací povinnost, majetkové vztahy, nájem bytu, dědění v první skupině, vzájemné zastupování, přístup k informacím o zdravotním stavu. Uzavřením registrovaného partnerství nedochází ke vzniku společného jmění.

Zákon dnes přímo zakazuje, aby se některý z registrovaných partnerů stal osvojitelem dítěte, ale nebrání svěřeni jeho vlastního dítěte do jeho výchovy. Na výchově se tudíž pak podílí i druhý partner. Lesbické páry ani nemají právo na umělé oplodnění. Povolení adopce dětí bude do budoucna asi velký problém a otázka, kterou bude muset společnost řešit.

Registrované partnerství zaniká smrtí jednoho z partnerů, či prohlášením jednoho z partnerů za mrtvého, nebo soudním zrušením na žádost jednoho či obou partnerů. [Zákon č. 115/2006 Sb. ze dne 26. 1. 2006 o registrovaném partnerství]

I přesto, že již po samotném schválení zákona se začaly ozývat hlasy upozorňující na jeho nedostatečnost, neúplnost a dokonce i na jistou diskriminační povahu, samotný zákon může pomoci především tím, že právně legalizuje homosexuální vztah.

2.6 Problematika adoptování dětí homosexuálními páry

Povolit adopce homosexuálními páry? Tak to je velmi diskutovaná otázka, na kterou existuje dnes velké množství názorů a argumentů jak pro uzákonění adopcí, tak pro jejich nepovolení.

V některých státech světa jsou povolené adopce či jiná forma osvojení dětí pro homosexuální páry. Jiné státy povolují jen umělé oplodnění homosexuálními ženám, bez možnosti adopce cizího dítěte.

V České republice je možnost adopce přímo zakázána v zákonu o registrovaném partnerství. Pokud občan uzavře registrované partnerství, nemá už tedy možnost stát se osvojitelem dítěte, ale vstup do registrovaného partnerství

nebrání svěřeni vlastního dítěte do péče. Na výchově se tedy pak podílí i druhý partner, kterého se povinnosti týkající se výchovy vztahují také, ale nemá nikterak umožněné vztah právně k tomuto dítěti podložit. Kdyby pak biologický rodič dítěte zemřel, stává se ten člověk právně k dítěti cizí osobou bez nároků na svěřeni do péče. [Beňová 2007: 26]

Umělé oplodnění je v České republice povoleno jen ženám žijícím v manželství, nebo ženám, které mají mužského partnera.

Výzkumy uvádějí, že s adopcí homosexuálním pářům u nás souhlasí jen 22 % lidí. [CVVM 2007a: 1-2]

Neptají se však i na jiné formy vztahu mezi homosexuály a dětmi. U nás je velmi běžné, že homosexuální jedinec vychovává dítě, jehož je jeho partner či partnerka biologický rodič. Tyto děti pocházejí většinou z dřívějšího heterosexuálního vztahu jedince, nebo u žen z umělého oplodnění. Odpůrci adopcí homosexuálním pářům se ani nezamýšlejí nad faktem, že v České republice je vysoký počet žen, které své dítě vychovávají samy nebo se svoji matkou či sestrou. Argumentují tím, že homosexuální pár své dítě mít nemůže, tudíž by ho neměl ani vychovávat a obávají se špatného mravního a psychického vývoje dítěte.

Kanadská psychologická organizace, která provedla řadu výzkumů k této problematice, však tento názor vyvrací a v roce 2003 vydala prohlášení ve kterém uvádí, že dítě vychovávané homosexuálními rodiči nemá odlišný psychosociální vývoj než dítě vychovávané heterosexuálními rodiči. „According to CPA, the psychosocial research into lesbian and gay parenting indicates that there are essentially no differences in the psychosocial development, gender identity or sexual orientation between the children of gay or lesbian parents and the children of heterosexual parents.“ [CPA 2003: 2]

Stejně tak jako když dítě vychovává jen jeho matka, nebo dvě lesbické ženy, dochází zde k absenci mužského elementu a to pro formování vztahů dítěte k tomuto pohlaví není žádané. Proto se tato absence kompenzuje například vztahy s kamarády, rodinnými příbuznými apod. Sexuální orientace není ukazatelem toho, jaký kdo je rodič. Homosexuální jedinec může být stejně dobrý rodič a vychovatel jako heterosexuál. Spíše je zde nasnadě otázka, zda by česká společnost přijala bez nějaké stigmatizace děti z homosexuálních rodin. I kdyby měly řádnou výchovu a kvalitní citové rodinné zázemí, zda by netrpěly tím, jak by na ně hledělo jejich okolí.

3. HOMOSEXUÁLNÍ MENŠINA A VĚTŠINOVÁ SPOLEČNOST

3.1 Diskriminace homosexuálů

V dnešní době se o diskriminaci v České republice hovoří především v kontextu národnostních menšin či tělesně postižených spoluobčanů. O existenci diskriminace na základě odlišné sexuální orientace se dočítáme jen velmi zřídka, přestože tento druh diskriminace by se v žádném případě neměl opomíjet. Homosexuální jedinci se mohou s projevy diskriminačního chování setkat ve všech oblastech života, ať již jde o práci, rodinný život, či poskytování služeb.

Jako první forma diskriminačního chování, se kterou se může homosexuální jedinec setkat, jsou projevy šikanování ve vyšších třídách základních škol a středních školách. [Kolář 2005: 47-48]

Šikana sama o sobě, je velmi nebezpečným fenoménem, o kterém se naštěstí začíná stále více mluvit a hledají se způsoby, jak tomuto chování předcházet. „Bohužel na mnohých školách stále převládá nechuť k řešení tohoto problému, neboť jeho zvládnutí vyžaduje značné úsilí a mnohdy vede k nepříjemným konfrontacím s rodiči. Pokud se pak týká obětí z řad sexuálních minorit, pak je celá záležitost ještě složitější vzhledem k tomu, že celé téma je v českém prostředí jen minimálně reflektované, do hry vstupují předsudky ze strany všech zúčastněných (žáků a studentů, rodičů, učitelů i dalších zainteresovaných institucí).“ [Pechlová 2007: 49]

Dalším typem diskriminace je nepřijetí uchazeče o práci kvůli jeho sexuální orientaci, i přesto, že tento druh diskriminace je nezákonný dle zákona o zaměstnanosti a zákoníku práce. [Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, paragraf 16 odst. 2]

Zaměstnavatel sice nesmí položit uchazeči o zaměstnání otázku zjišťující jeho sexuální orientaci, ale pokud uchazeč například předkládá občanský průkaz a má uzavřené registrované partnerství, zaměstnavatel se o jeho opačné sexuální orientaci dozví.

Existují i názory upozorňující na jistou diskriminační povahu samotného zákona o registrovaném partnerství. Jde především o zákaz adoptování dětí, či u žen zákaz podstoupení umělého oplodnění, pokud uzavře registrované partnerství.

3.2 Postoje věřících lidí

Náboženské vyznání se uvádí jako jeden z hlavních faktorů ovlivňující míru tolerance lidí k homosexualitě. Pokud se zaměříme na dvě u nás nejrozšířenější vyznání a to křesťanské Římskokatolické a křesťanské Českobratrské evangelické, shledáme, že v přístupech těchto církví jsou již patrné rozdíly.

Římskokatolická církev se staví odmítavě ke všemu co se homosexuality týká a v homosexualitě vidí hřích, pohanskou neřest, jednání proti přírodě či d'ábelskou zvrácenost. „(...) Písmo svaté, které představuje homosexuální vztahy jako velkou mravní spoušť (...) homosexuální úkony jsou vnitřně nezřízené. Odporují přirozenému zákonu. Odlučují pohlavní úkon od předávání života. Nejsou plodem opravdového citového a pohlavního doplňování se. V žádném případě nemohou být schvalovány.“ [Katechismus katolické církve 1995: 574]

Homosexuálním jedincům připisují určitý typ postižení či handicap. Odmítají sice jakoukoli formu jejich diskriminace, ale odmítají také jakékoli projevy homosexuality. „Osoby se silnými homosexuálními sklony je třeba varovat hlavně před zatahování nových osob do těchto praktik. Zvláště na mladých lidech je to velká křivda, která se často už nijak nedá napravit.“ [Augustyn 2005: 290]

Jediným uznávaným intimním vztahem je monogamní vztah muže a ženy a intimní život vedoucí k plození dětí. Homosexuálně orientovaným lidem se snaží pomoci prostřednictvím duchovních očíst a terapií.

Jak ale například ukazuje prohlášení Českobratrské církve evangelické i pohled věřících lidí je pod vlivem vývoje a liberálnějšího myšlení. Součástí tohoto prohlášení je i stanovisko Americké lékařské asociace, která odmítá jakékoli pokusy o léčení homosexuálních osob, či jejich vyloučení z církve. [Prudký a kol. 2005]

Pohled na homosexualitu i v rámci různých církví je tedy velmi nejednotný a neustále se formuje.

3.3 Homosexuálové a jejich blízké okolí

Každý člověk, který má mít správný a nenarušený vývoj, potřebuje mít kvalitní rodinné zázemí a pocit bezpečí. V případě homosexuálů již právě v tomto ohledu někdy rodina tento předpoklad nedokáže splnit. Přístupy rodičů ke svým homosexuální dětem a vyrovnávání se s jejich homosexuální orientací, mohou mít

velké množství podob. Ideální případ, kdy se dítě svěří svým rodičům, že se domnívá či si je jisto svou opačnou sexuální orientací, a ti pak bez jakýchkoli nadávek, scén, opovrhování či výhrůžek, mu podají pomocnou ruku, podpoří ho a třeba s ním i zajdou pro odbornou radu k sexuologovi, je zřejmě velmi málo. Někdy jsou to právě rodiče, kteří se o orientaci svého dítěte dozvídají jako poslední, protože dítě se bojí především jejich reakce a tento strach ho nutí ke lžím, či mlčení. Milující rodiče chtějí pro své děti to nejlepší, a to nejlepší v jejich měřítku má většinou podobu dobrého vzdělání, práce, milujícího manžela či manželky a zdravých dětí. Proto se tak těžko s homosexuální orientací svého dítěte smiřují. Ojedinelé nejsou ani extrémní případy vyhrožování a agresivita rodičů. [Kaňka 2000: 16]

Co se týče akceptování homosexuální orientace jedince ze strany přátel a kamarádů, ani to se neděje bez problémů. Zde mohou hrát důležitou roli například obavy heterosexuální ženy, že homosexuální žena se o ni bude pokoušet a svádět ji. Další obava muže mít povahu strachu z okolí, které by mohlo, pokud se s homosexuálním jedincem přátelím, homosexuální orientaci připsat i mně. Z těchto obav se pak odvíjí stranění se této homosexuální osobě a či její ignorace.

Když homosexuálního jedince nedokáže přijmout ani jeho nejbližší okolí a on nemá kvalitní citová pouta a pocit bezpečí ze strany rodičů, nelze se pak divit faktu, že často trpí depresemi a psychickými problémy.

3.4 Ligy pro pomoc homosexuálům v České republice

V České republice působí relativně velký počet různých gay lig a sdružení, které se organizují především ve velkých městech (Praha, Brno, Plzeň, České Budějovice apod.). Tyto organizace mají ale většinou jen lokální působnost a nespolupracují s jinými organizacemi podobného typu. Jejich činnost se především orientuje na volnočasové aktivity, pořádání výletů, sportovních a společenských akcí, letních táborů či filmových festivalů. Další činností je pak zprostředkovávání psychologického poradenství, seznánek, informačních kampaní, publikací s homosexuální problematikou a tvorba internetových stránek.

Sdružení Gay iniciativa se také například podílela na prosazení likvidace speciálních policejních seznamů, tzv. růžových listů. Ty byly zlikvidovány v roce 1991. [SOHO 2007]

Jedinou politickou organizací u nás je Gay a lesbická liga. Má velkou zásluhu na prosazení zákona o registrovaném partnerství a dále se snaží o prosazení i některých změn tohoto zákona, a také odstranění forem diskriminace na základě sexuální orientace. Logos Brno a Logos Praha sdružují homosexuálně orientované věřící lidi. Společně se účastní bohoslužeb a církevních setkání.

[Beňová 2007: 52-53]

3.5 Protihomosexuální ligy v České republice

Jde především o sdružení věřících lidí, kteří se snažili různou formou bojovat proti prosazení Zákona o registrovaném partnerství. A dále se snaží ve společnosti prosazovat svůj názor o nepřirozenosti homosexuality, o rizicích spojených s legitimizací registrovaných partnerství a podporování dalších práv pro tyto lidi. Za homosexuálními vztahy nevidí lásku, ale jen jakýsi pud a upozorňují na nestálost homosexuálních vztahů. Další rizika vidí v šíření nemoci AIDS, v degradaci rodinného modelu, ztrátě morálních hodnot společnosti a v možnosti legalizace jiných úchylek jako je pedofilie, neboť dle jejich názoru je homosexualita úchylkou také. Tyto sdružení se ale, dle jejich mínění, nesnaží homosexuály nějak diskriminovat, naopak se jim snaží pomoci. Tato pomoc má formu psychoterapií a duchovních očíst. Takovou pomoc nabízí na svých webových stránkách sdružení Exodus, které úzce spolupracuje se sdružením Hnutí pro život ČR, o.s. Společně se například podílely na distribuci knihy od Van der Aardwega Terapie homosexuality: Rádce pro postižené a poradce, do českých škol.

U nás tyto protihomosexuální sdružení nejsou příliš početné na rozdíl od silně katolického Polska.

4. VÝZKUM ROZDÍLŮ MÍRY TOLERANCE K HOMOSEXUALITĚ U ŽÁKŮ STŘEDNÍCH ŠKOL A STUDENTŮ VYSOKÉ ŠKOLY

4.1 Formulace problému

Výzkumů zaměřujících se na toleranci k homosexualitě proběhlo v České republice hned několik. Aktuální byly především v době schvalování zákona o registrovaném partnerství, kdy téměř na každém větší českém webovém portálu byla hlasovací anketa o povolení, či nepovolení registrovaného partnerství, povolení adopce homosexuálním párům apod. Tato sebraná data však nelze považovat za směrodatná na rozdíl od získaných dat Centra výzkumu veřejného mínění. Data z výzkumů se porovnávají se staršími daty a sleduje se posun v názorech a toleranci vůči homosexuálním lidem.

Problémem tak může být nepřítomnost jakéhokoliv výzkumu, který by se zaměřil na rozdíly míry tolerance k ženské a mužské homosexualitě.

4.2 Cíl výzkumu a hypotézy

Hlavním cílem výzkumu je zjistit míru tolerance k homosexualitě u žáků středních škol a studentů vysoké školy, zda se míra tolerance k homosexualitě liší podle pohlaví dotazovaných, a zda mají obecně jinou míru tolerance žáci středních škol, než studenti školy vysoké. Dále by také výzkum měl zjistit, co dle nich homosexualita je, zda jsou obecně tolerantnější ateisté, než lidé věřící, a jestli je ženská homosexualita ve společnosti tolerovaná více a lidé ji přijímají vstřícněji, než homosexualitu mužskou.

Hypotézy, které se snaží výzkum ověřit, jsou následující:

- H^1 Žáci středních škol mají obecně nižší míru tolerance než studenti vysoké školy.
- H^2 Ženy mají obecně vyšší míru tolerance k homosexualitě než muži.
- H^3 Ateisté mají obecně vyšší míru tolerance než lidé věřící.

- H⁴ K ženské homosexualitě má společnost obecně vyšší míru tolerance než k homosexualitě mužské.

4.3 Desing výzkumu

4.3.1 Typ výzkumu

Vzhledem k stanovenému cíli jde o kvantitativní výzkum prováděný u vybraných žáků středních škol a studentů vysoké školy pomocí standardizovaných dotazníků (viz. příloha č. 1).

Ještě než proběhl samotný výzkum, byl proveden pilotážní průzkum, který byl zaměřen především na to, zda vůbec zkoumaná populace má o tomto problému nějaké znalosti a dokáže o něm hovořit, přemýšlet a vyjádřit k němu svůj postoj.

4.3.2 Pilotážní průzkum

Pilotážní průzkum probíhal pomocí polostandardizovaných rozhovorů s předem připravenými otázkami. Respondentům byl však ponechán velký prostor pro své vlastní vyjádření a formulaci odpovědí.

Celkem byl rozhovor uskutečněn s pěti respondenty:

1. žena, žákyně střední školy
2. muž, žák gymnázia
3. žena, studentka vysoké školy
4. muž, student vysoké školy
5. věřící člověk (muž)

Soubor otázek použitých v pilotážním průzkumu:

- Zamýšlel/a jste se někdy nad problematikou homosexuality?
- Vedli jste ve škole o vyučovací hodině diskuzi o této problematice?
- Hovořili jste někdy s kamarády na toto téma a pokud ano, s jakým výsledkem?
- Hovořili jste někdy s rodiči o této problematice?

- Pokud ano, v jaké to bylo souvislosti? (registrované partnerství, adopce, filmy v televizi...)
- Myslíte si, že lidem homosexualita vadí, nebo nevadí? Pokud ano, proč?

V průběhu pilotážního průzkumu byly odpovědi stručně zaznamenány a poté vyhodnoceny.

Z pilotážního průzkumu vyplynulo, že lidé z cílové populace mají povědomí o problematice homosexuality, jsou schopni se nad ní zamyslet a formulovat dostatečně svůj názor. Může tedy být u cílové populace proveden samotný výzkum.

4.3.3 Metody získávání dat

Samotný výzkum probíhal v období od prosince roku 2008 do ledna roku 2009 a data byla získávána ze čtyř základních skupin:

1. Z jedné třídy 1. ročníku a jedné třídy 3. ročníku žáků Gymnázia Kolín
2. Z jedné třídy 2. ročníků žáků Střední průmyslové školy Kolín
3. Z jedné třídy 2. ročníku Obchodní akademie Kolín
4. Od studentů Filosofické fakulty Univerzity Pardubice

Vzhledem k tomu, že šlo o kvantitativní výzkum, který zahrnoval data od 200 respondentů, jako výzkumný nástroj sloužil standardizovaný dotazník. Jeho druhy distribuce se však lišily mezi žáky středních škol a mezi studenty univerzity.

U žáků středních škol a gymnázia byla použita metoda Pen&Paper. Žáci dostali, se souhlasem vyučujícího a ředitele školy, tištěný třístránkový dotazník na začátku vyučovací hodiny. Všechny ostatní klíčové informace již obsahovalo úvodní slovo přímo v dotazníku. Žákům byla ponechána dostatečná doba na vyplnění dotazníku. Dotazníky od nich nikdo nevybíral, sami žáci je odevzdávali do připravených desek, aby je mohli kamkoli založit. O tomto postupu byli informováni již před rozdělením dotazníků, aby se zvýšila jejich důvěra v anonymitu výzkumu. A v to, že získaná data budou sloužit jen ke statistickému zpracování.

Návratnost zde byla tedy celých 100 %. Na jedné ze středních škol mi nebylo dovoleno, z nejništěných důvodů, se po dobu vyplňování dotazníků vyskytovat ve třídě a musela jsem na vyplněné dotazníky počkat za dveřmi třídy.

Sběr dat u studentů vysoké školy se lišil a probíhal kombinací metody Pen&Paper a metodou CAMI (Computer Assisted Mail Interviewing).

První způsob byl získávání dotazníků od náhodných studentů v prostorách Univerzity Pardubice. Ti byli osloveni a požádáni o spolupráci, byla jim jen položena kontrolní otázka, zda jsou studenty Filosofické fakulty.

Druhý způsob sběru dat představovalo rozesílání dotazníku, upraveného pro elektronickou podobu a s úvodní prosbou, na hromadné e-maily jednotlivých oborů studentů Filosofické fakulty.

Z nich pak mohli náhodní studenti těchto oborů posílat své vyplněné dotazníky zpět. Dotazník byl obsahově stejný jako tištěný, jen byly přidány zaškrtačací políčka a políčka pro vkládání textu, aby bylo co nejvíce zajištěno pohodlí respondentů a jednoduchost při vyplňování dotazníku přes počítač.

I přes to, že dotazník měl být anonymní, některým studentům nevadilo, že prozradí svoji totožnost a posílali nazpět vyplněné dotazníky ze svých osobních e-mailových adres. To značně dokazuje, že se nebáli vyjádřit osobně svůj postoj k této problematice. Dotazníky byly shromažďovány do celkového konečného počtu dvě stě kusů. Zbylé dotazníky, které poté ještě vyplněné přicházely na e-mail, do výzkumu zahrnuty nebyly.

4.3.4 Metody zpracování získaných dat

Nejprve bylo všem sebraným dotazníkům, ať již šlo o dotazníky tištěné nebo v elektronické podobě, přiděleno pořadové číslo od 1 do 200.

Dotazníky s pořadovými čísly 1 až 53 tvořily dotazníky vybrané na gymnáziu. Dotazníky s pořadovými čísly 54 až 76 tvořily dotazníky vybrané na střední průmyslové škole, dále dotazníky s pořadovými čísly 77 až 100 byly vybrány na obchodní akademii. Zbylé dotazníky s čísly 101 až 200 byly vyplněny studenty Filosofické fakulty.

Po očíslování všech dotazníků následovala tvorba kódovacích tabulek v programu Microsoft Excel a kódování všech 200 dotazníků do počítače (viz. příloha č. 3).

Každé odpovědi v dotazníku byl přiřazen kód od jednoho do pěti bodů. Jeden bod znamenal, že zvolená odpověď vyjadřuje nejnižší míru tolerance k homosexualitě, odpověď ohodnocená pěti body vyjadřovala nejvyšší míru tolerance (viz. příloha č. 2). Pro lepší přehlednost byla pro každou školu vytvořena samostatná tabulka. Dále byla data dělena do tabulek na ženy a muže, věřící a ateisty.

Pro zpracování údajů tohoto výzkumu byly použity běžné statistické postupy. Všechny otázky byly vyhodnoceny zvlášť a dále byly dotazníky zpracovány i na základě bodového ohodnocení odpovědí. Získaná data jsou interpretována pomocí grafů, tato data jsou základem celého výzkumu a slouží k ověření stanovených hypotéz.

4.4 Výzkumný soubor

4.4.1 Výběr výzkumného souboru

Proces, kterým byl vybírán výzkumný soubor, byl dán možnostmi a charakterem výzkumu. Vzhledem k tomu, že jedním z hlavních cílů výzkumu je srovnání míry tolerance u žáků středních škol (včetně gymnázií) a studentů vysoké školy, byl výzkum prováděn v těchto institucích. Zástupce gymnázií bylo vybráno Gymnázium Kolín, za střední školy pak Střední průmyslová škola Kolín a Obchodní akademie Kolín. Při výběru středních škol byl zohledněn fakt, aby se výzkumu zúčastnila škola se žáky technického zaměření i jiného zaměření.

Výzkumu na těchto středních školách předcházela rozhovor s ředitelem, popřípadě zástupcem ředitele školy a rozhovor s vyučujícím, na jehož hodině měly být dotazníky rozdány. Šlo o hodiny Základů společenských věd na gymnáziu a Občanské nauky na Střední průmyslové škole a Obchodní akademii. Výběr tříd v nichž se výzkum uskutečnil byl zcela nahodilý.

Respondenti z vysoké školy patřili pod Filosofickou fakultu Univerzity Pardubice.

Šlo o studenty bakalářských oborů Humanitní studia, Sociální antropologie, Sociologie, Historicko-literární studia a Učitelství anglického jazyka.

Jednalo se tedy o kombinaci účelového výběru a náhodného výběru.

4.4.2 Popis výzkumného souboru

Výzkumu se zúčastnilo celkem 200 respondentů. Z toho 100 respondentů z vysoké školy, 53 respondentů z gymnázia, 23 respondentů ze střední průmyslové školy a 24 respondentů z obchodní akademie. Celkem ze středních škol a gymnázia tedy také 100 respondentů. Do zkoumané populace byly zahrnuti lidé ve věkovém rozpětí od 15 do 24 let.

Z toho bylo celkem 130 žen a 70 mužů. 26 lidí se označilo jako věřící a zbylých 174 lidí uvedlo, že jsou ateisté. Tyto údaje shrnuje následující tabulka

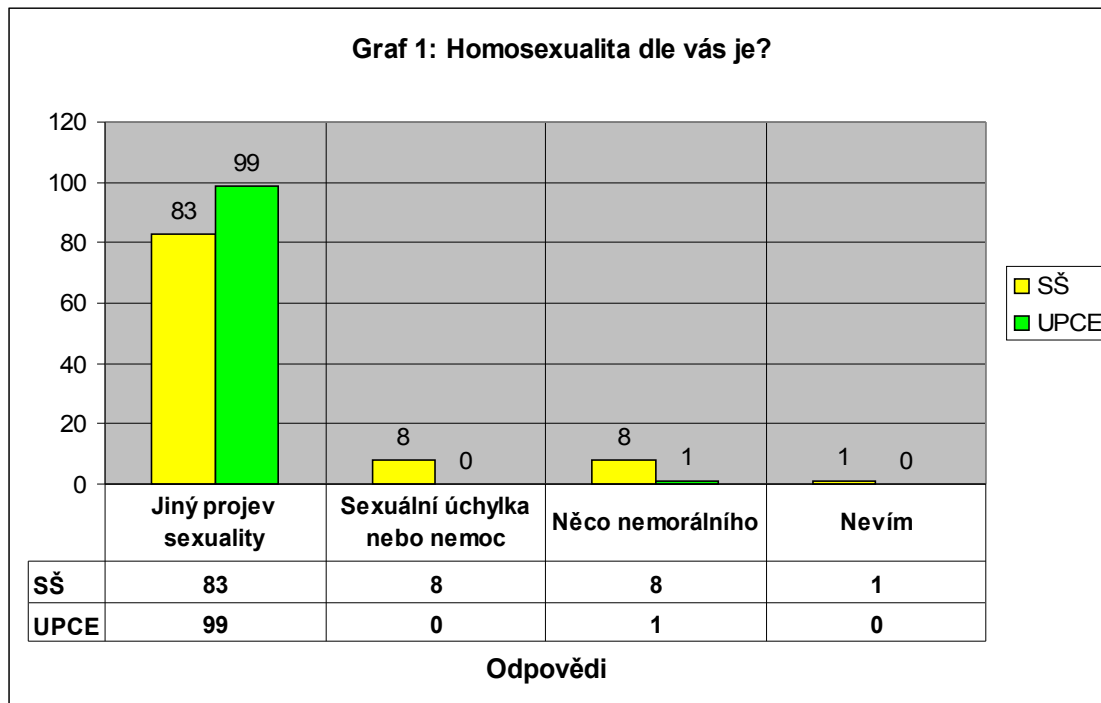
Tabulka č. 1: Popis výzkumného souboru

	Muži/- z toho věřící	Ženy/- z toho věřící	Ateisté/věřící	Celkem respondentů
Gymnázium	19/5	34/5	43/10	53
Střední průmyslová škola	23/0	0/0	23/0	23
Obchodní akademie	4/2	20/2	20/4	24
Univerzita	24/2	76/10	88/12	100
Celkem respondentů	70/9	130/17	174/26	200

4.5 Výsledky výzkumu

4.5.1 Výsledky porovnání odpovědí žáků středních škol (SŠ) a studentů Filozofické fakulty Univerzity Pardubice (UPCE)

Otázka zjišťující názor na povahu homosexuality

$N=200$

(Graf 1 – uváděné hodnoty jsou v procentech)

Interpretace výsledků

(Graf 1)

Tato otázka měla zjistit, co dle respondentů homosexualita je. Kromě uzavřených odpovědí zde byla i možnost jiné volby. Tato možnost však nebyla žádným respondentem zvolena.

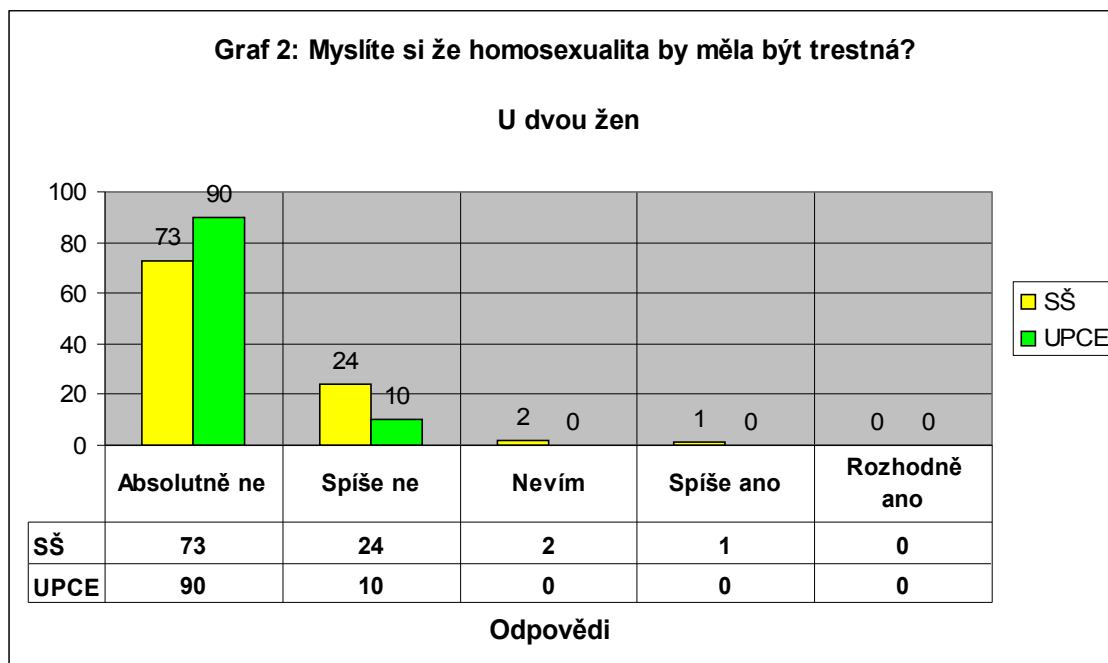
Jak je patrné z výsledků, homosexualitu jako jiný projev sexuality považuje celých 83 % oslovených středoškoláků a celých 99 % vysokoškoláků. 8 % středoškoláků se domnívá, že homosexualita je sexuální úchylka nebo nemoc (tuto možnost nezvolil žádný s oslovených vysokoškoláků).

Stejný počet středoškoláků, tj. 8 %, pokládá homosexualitu za nemorální. Tuto odpověď zvolilo zanedbatelné 1 % vysokoškoláků.

Odpověď „nevím“ zvolilo jen 1 % středoškoláků a žádný z vysokoškoláků.

Otázka zjišťující názor na trestnost homosexuality

A, U dvou žen

$N=200$

(Graf 2 – uváděné hodnoty jsou v procentech)

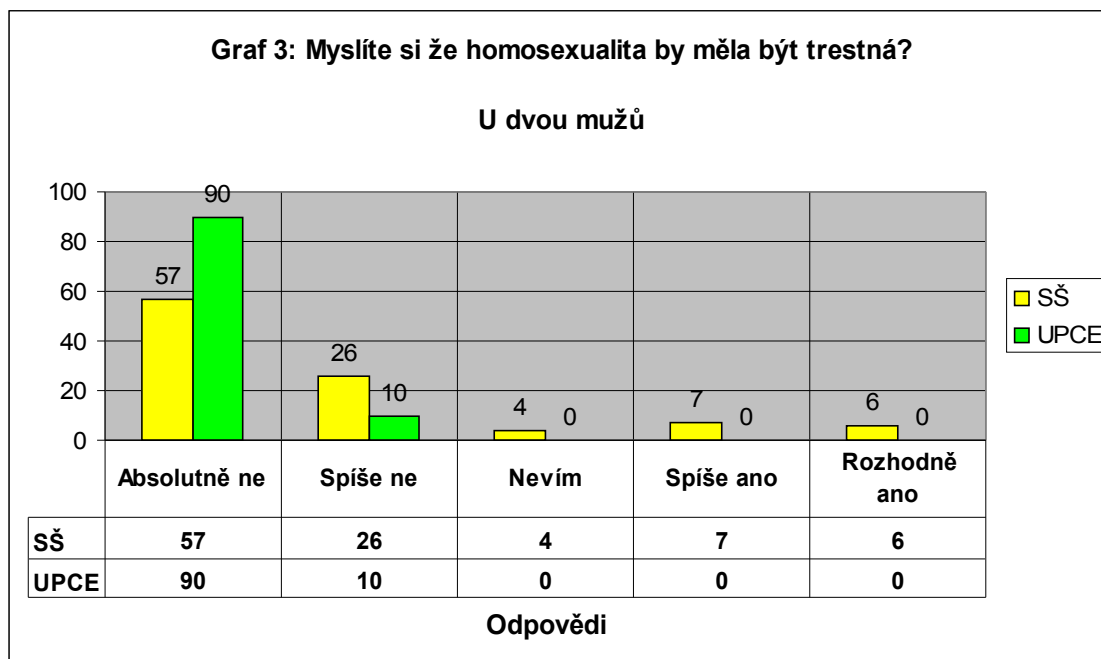
Interpretace výsledků

(Graf 2)

Z výsledků vyplývá, že homosexualita u žen by „spíše“ nebo „absolutně“ neměla být trestná dle názoru 97 % středoškoláků a celých 100 % vysokoškoláků. Ostatní odpovědi zde byly zastoupeny zanedbatelně.

2 % středoškoláků neví, zda trestat homosexualitu u žen a 1 % středoškoláků by ji spíše trestalo.

B, U dvou mužů

$N=200$

(Graf 3 – uváděné hodnoty jsou v procentech)

Interpretace výsledků

(Graf 3)

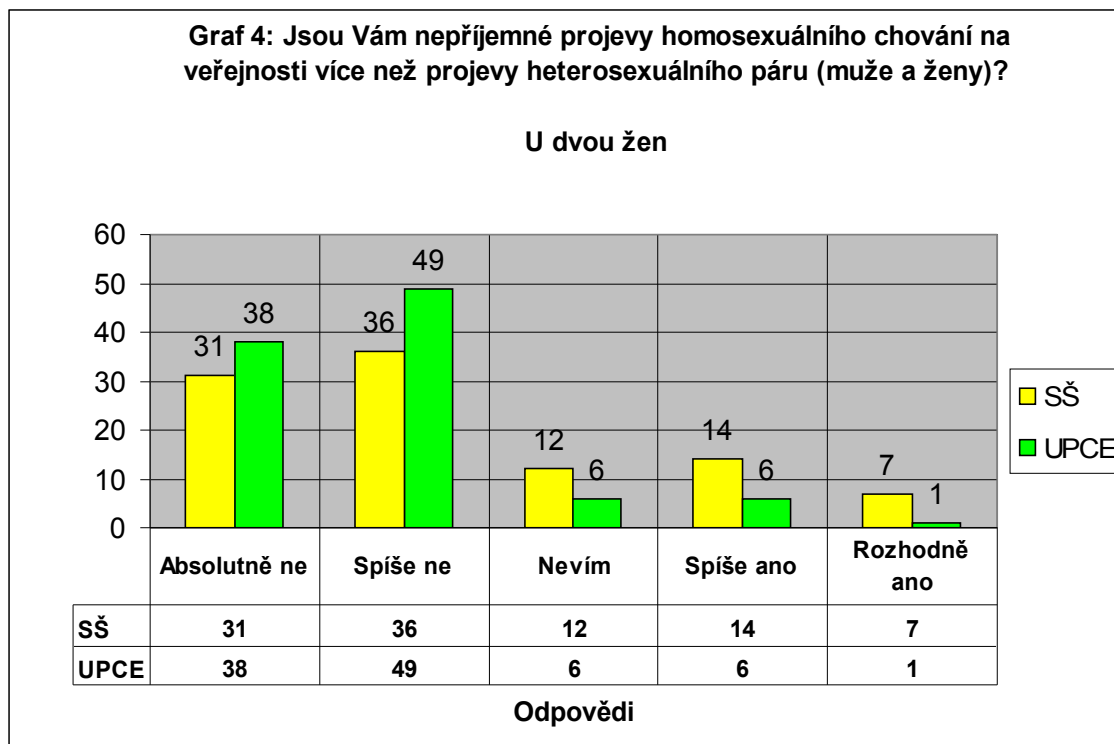
Jak je patrné z grafu, u otázky na trestnost homosexuality u mužů, dochází k posunu názoru u středoškoláků. Zatímco odpovědi vysokoškoláků se procentuelně neliší a celých 100 % z nich se domnívá, že homosexualita u mužů by neměla být trestná, u středoškoláků je tento názor zastoupen v 83 %. „Spíše“ nebo „rozhodně“ by homosexualitu u mužů trestalo 13 % středoškoláků.

4 % středoškoláků označilo odpověď „nevím“.

Zákon o trestání homosexuality, nebo spíše homosexuálního chování, byl na území České republiky zrušen již v roce 1962, přesto z výsledků vyplývá, že se ještě i po 47 letech od jeho zrušení vyskytuje názor, že by se homosexualita měla trestat.

Otázka zjišťující názor na homosexuální chování na veřejnosti

A, U dvou žen

$N=200$

(Graf 4 – uváděné hodnoty jsou v procentech)

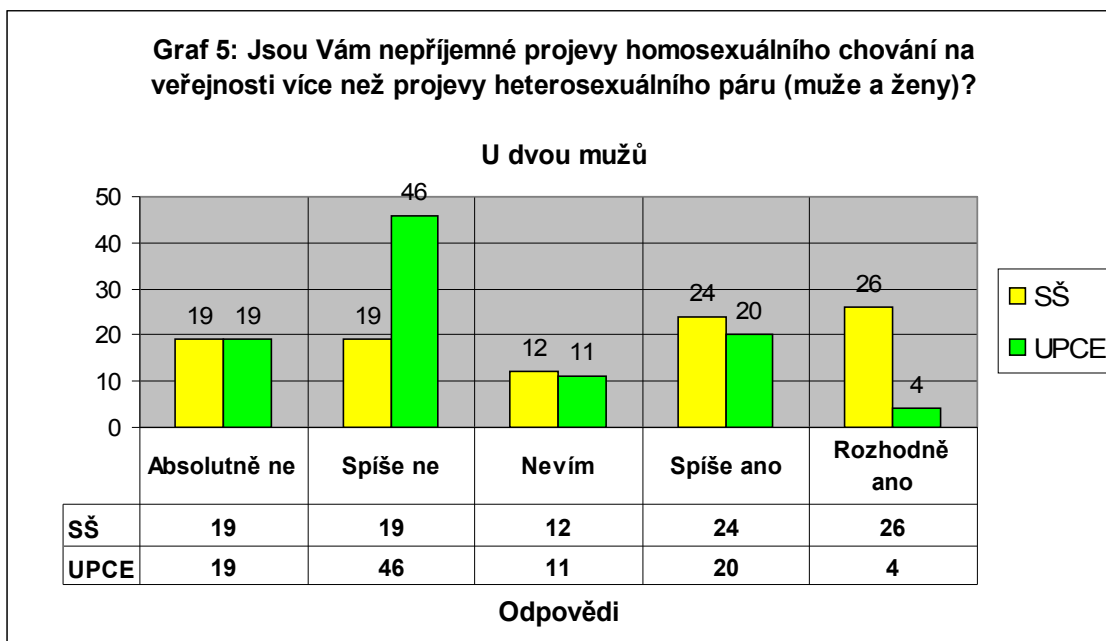
Interpretace výsledků

(Graf 4)

Tato otázka zjišťovala vnímání homosexuálního chování na veřejnosti a její výsledky již nebyly tak jednoznačné jako tomu bylo u předešlé otázky. Homosexuální chování na veřejnosti u dvou žen nevadí „spíše“ nebo „absolutně“ 67 % středoškolákům a o 20 % více vysokoškolákům, tedy 87 % vysokoškolákům. Naopak „spíše“ či „rozhodně“ vadí toto chování 21 % středoškoláků a jen 7 % vysokoškoláků.

12 % středoškoláků a 6 % vysokoškoláků zvolilo odpověď „nevím“.

B, U dvou mužů

$N=200$

(Graf 5 – uváděné hodnoty jsou v procentech)

Interpretace výsledků

(Graf 5)

Jak vyplývá z výsledků, míra tolerance k homosexuálnímu chování dvou mužů je nižší než k homosexuálnímu chování dvou žen. „Spíše“ nebo „absolutně“ toto chování nevadí pouze 38 % středoškolákům a 65 % vysokoškoláků.

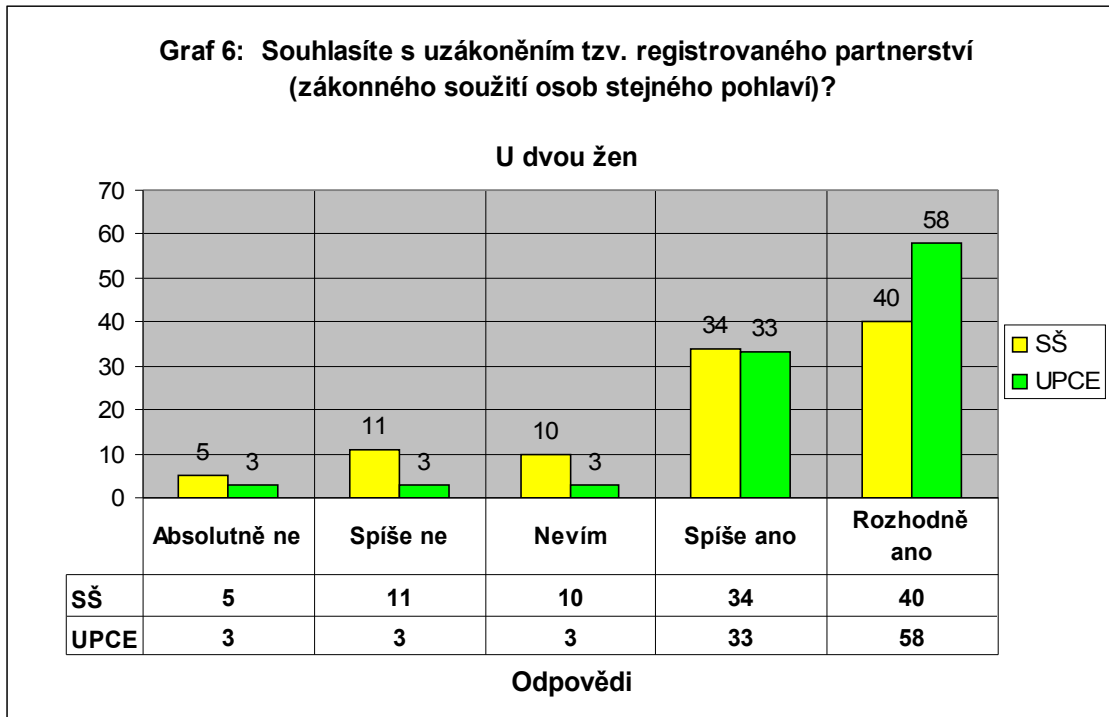
Celé polovině tj. 50 % oslovených středoškoláků a téměř čtvrtině tj. 24 % oslovených vysokoškoláků toto chování vadí.

12 % středoškoláků a 11 % vysokoškoláků zvolilo odpověď „nevím“.

Z výsledků vyplývá, že je relativně velký rozdíl ve vnímání homosexuálního chování dvou žen a dvou mužů. Homosexuální chování dvou mužů společnost vnímá hůře.

Otázka zjišťující souhlas či nesouhlas s uzákoněním registrovaného partnerství

A, U dvou žen

$N=200$

(Graf 6 – uváděné hodnoty jsou v procentech)

Interpretace výsledků

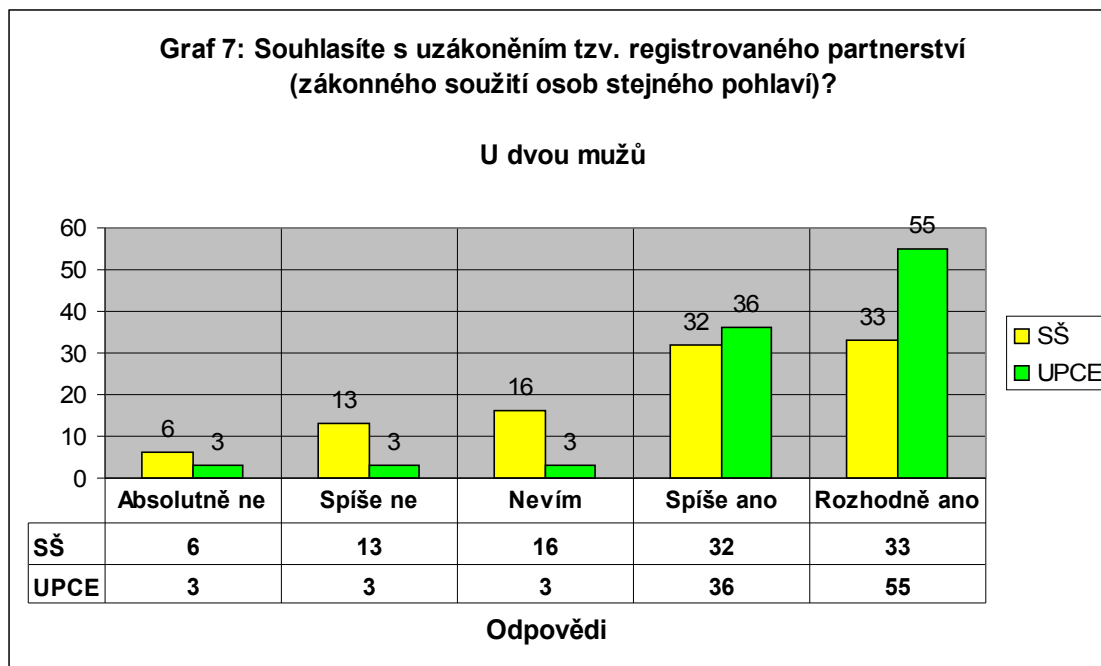
(Graf 6)

S uzákoněním registrovaného partnerství u dvou žen „spíše“ či „rozhodně“ souhlasí 74 % středoškoláků a celých 91 % oslovených vysokoškoláků.

„Spíše“ či „absolutně“ nesouhlasí 16 % středoškoláků a pouhých 6 % vysokoškoláků.

Možnost „nevím“ zvolilo 10 % středoškoláků a 3 % vysokoškoláků.

B, U dvou mužů

$N=200$

(Graf 7 – uváděné hodnoty jsou v procentech)

Interpretace výsledků

(Graf 7)

U předešlé otázky zjišťující postoj k homosexuálnímu chování, byl zaznamenán relativně značný rozdíl mezi odpovědi týkající se mužské homosexuality a ženské homosexuality, u této otázky k tak velkým rozdílům nedochází.

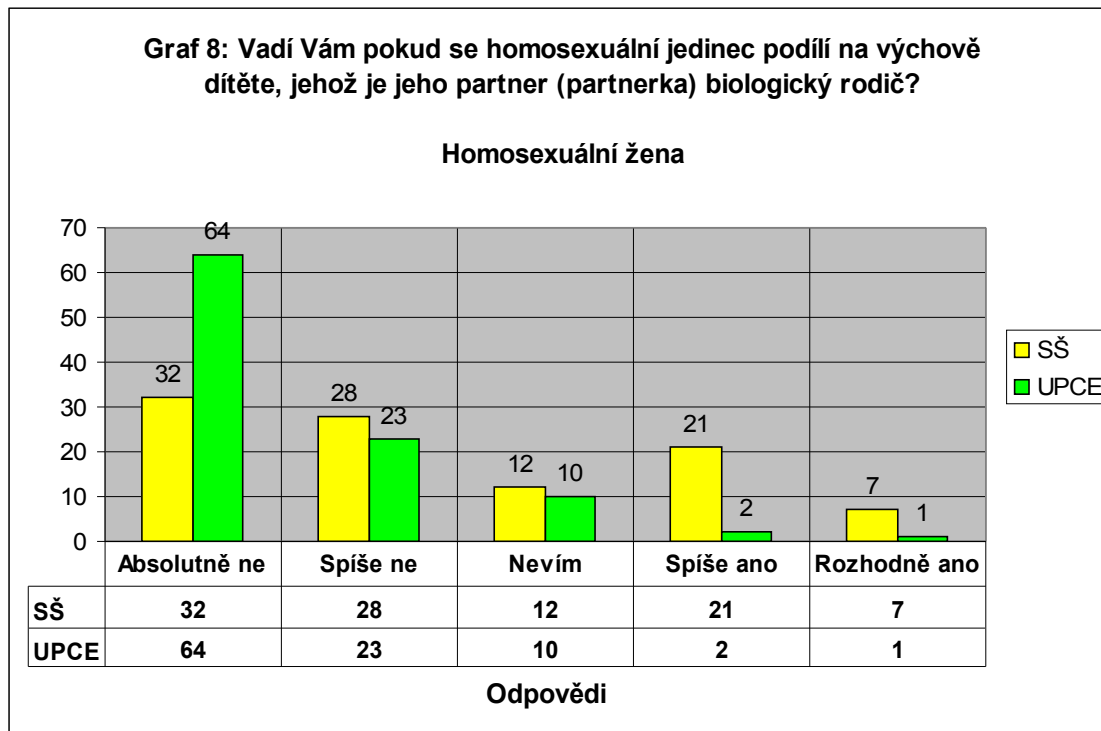
S registrovaným partnerstvím u dvou mužů souhlasí 65 % středoškoláků a 91 % vysokoškoláků. „Spíše“ či „absolutně“ s tímto zákonem nesouhlasí 19 % středoškoláků a 6 % oslovených vysokoškoláků.

Odpověď „nevím“ zde volilo 16 % středoškoláků a pouhá 3 % vysokoškoláků.

Výsledky odpovědí na tuto otázku může ovlivňovat fakt, že registrované partnerství je v České republice schváleno již od roku 2006.

Otázka zjišťující názor na výchovu dětí homosexuálním párem

A, Homosexuální žena

$N=200$

(Graf 8 – uváděné hodnoty jsou v procentech)

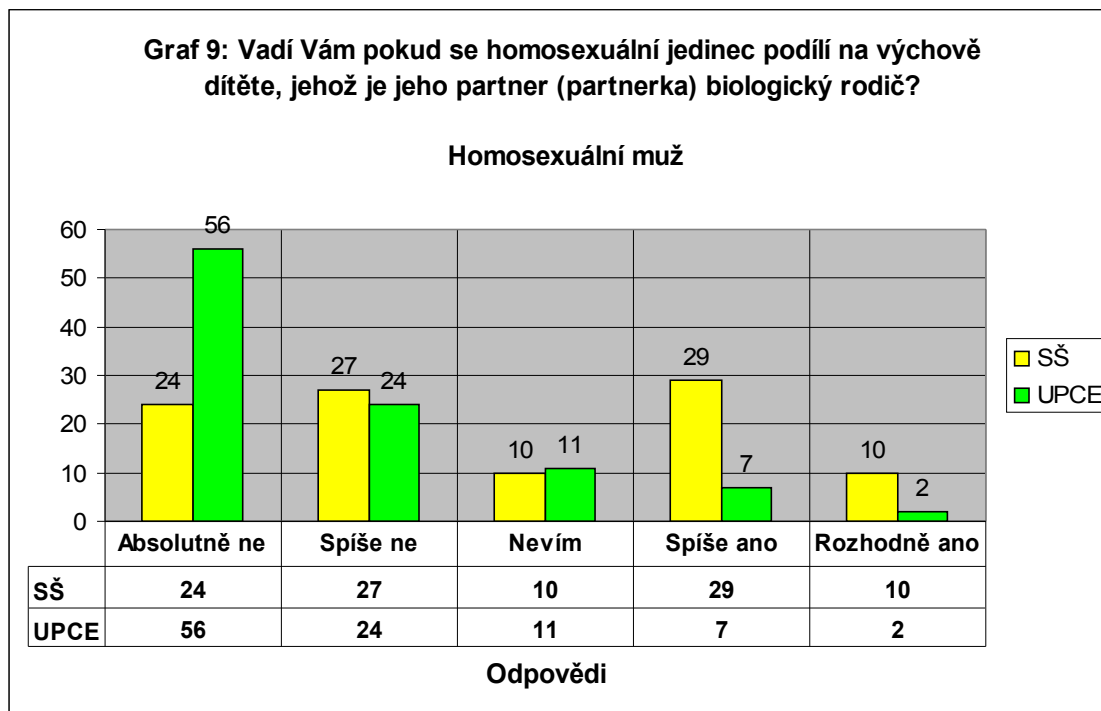
Interpretace výsledků

(Graf 8)

Jak vyplývá z grafu, polovině tj. 50 % středoškoláků a 87 % vysokoškoláků nevadí, pokud se homosexuální žena podílí na výchově dítěte, jehož je její partnerka biologická matka.

„Spíše“ či „rozhodně“ to vadí 28 % středoškoláků a pouze 3 % vysokoškoláků. Možnost „nevím“ zvolilo u této otázky 12 % středoškoláků a i relativně vysoký počet vysokoškoláků, přesně 10 %.

B, Homosexuální muž

$N=200$

(Graf 9 – uváděné hodnoty jsou v procentech)

Interpretace výsledků

(Graf 9)

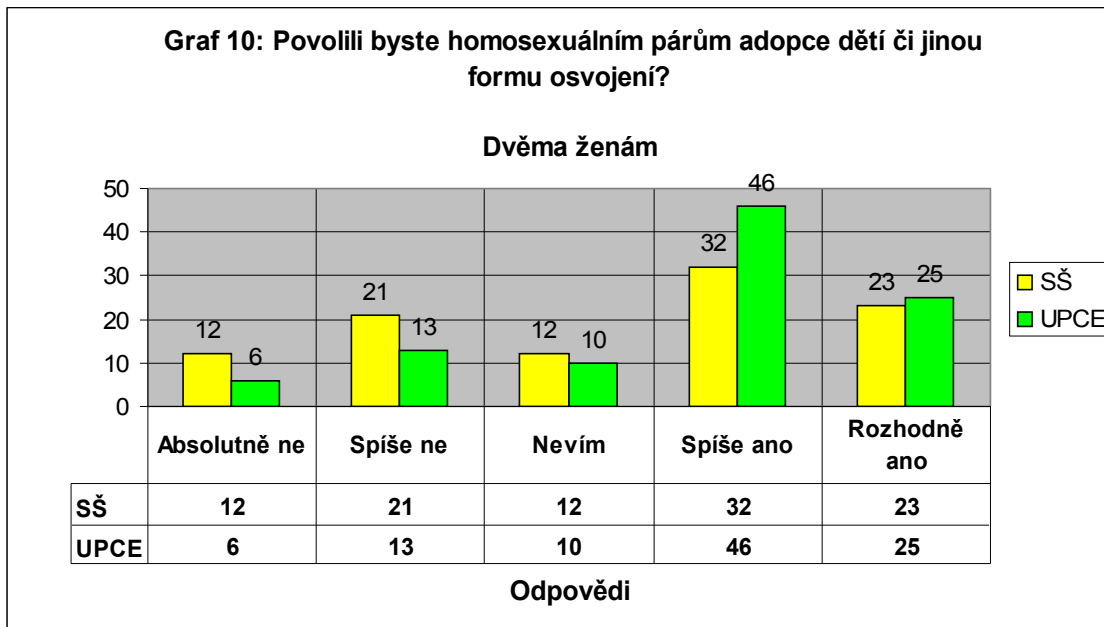
To když se homosexuální muž podílí na výchově dítěte, dle výsledků, nevadí 51 % středoškoláků a 80 % vysokoškoláků. Opačný postoj zaujímá celých 39 % středoškoláků a jen 9 % oslovených vysokoškoláků.

Odpověď „nevím“ zvolilo 10 % středoškoláků a 11 % vysokoškoláků.

Tato otázka zjišťovala postoj k jevu, který je sice běžný, ale velmi málo se o něm mluví či píše. Na výsledcích je opět vidět větší míra tolerance u vysokoškoláků a obecně vyšší míra tolerance k homosexuálním ženám, než mužům.

Otázka zjišťující souhlas či nesouhlas s povolením adopce dětí homosexuálním párům

A, Dvěma ženám

$N=200$

(Graf 10 – uváděné hodnoty jsou v procentech)

Interpretace výsledků

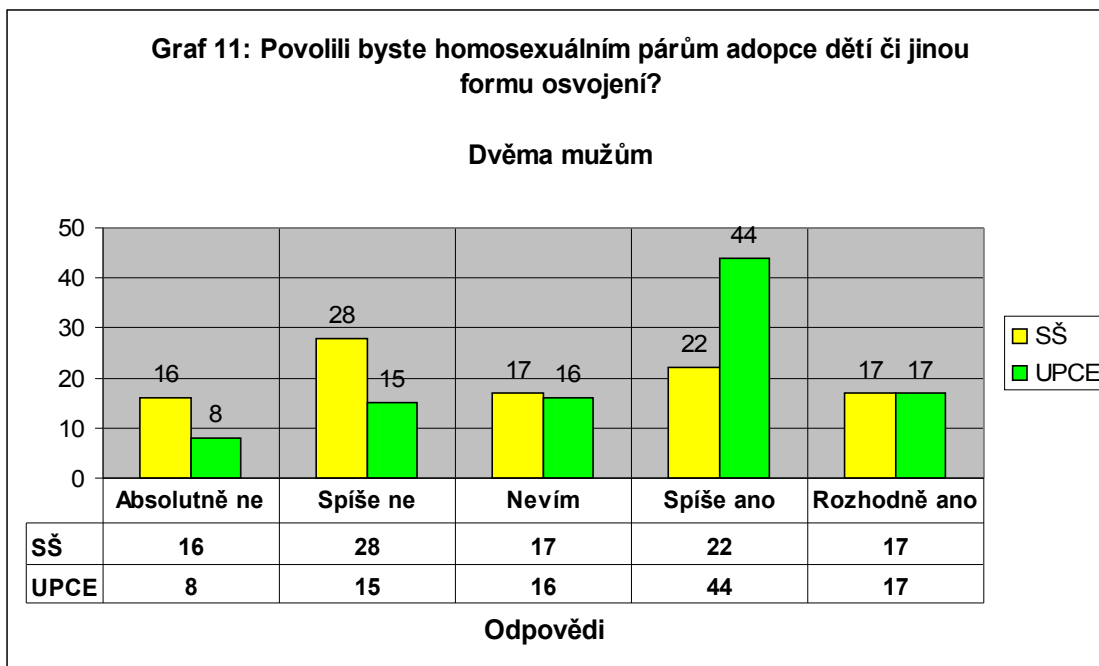
(Graf 10)

Pro povolení adopcí ženskému homosexuálnímu páru se vyslovilo 55 % středoškoláků a 71 % vysokoškoláků.

Proti zákonu, který by adopce homosexuálním ženám povoloval je celá třetina středoškoláků, tj. 33 %. S povolením těchto adopcí nesouhlasí celkem 19 % vysokoškoláků.

I zde je relativně velké zastoupení odpovědi „nevím“, u 12 % středoškoláků a 10 % vysokoškoláků.

B, Dvěma mužům

$N=200$

(Graf 11 – uváděné hodnoty jsou v procentech)

Interpretace výsledků

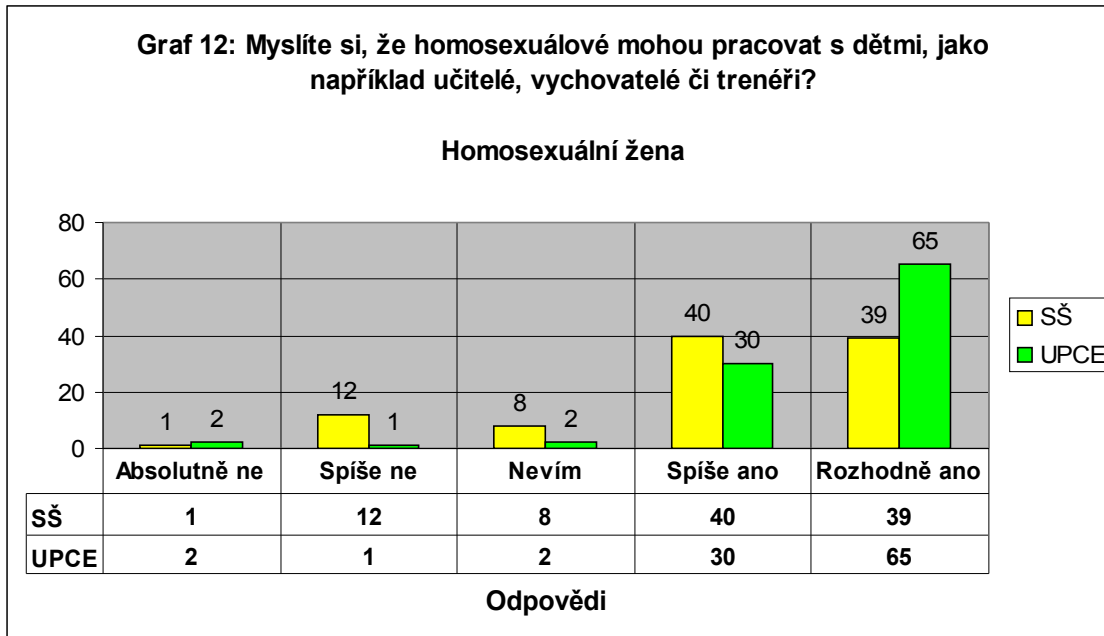
(Graf 11)

Jak napovídá graf, pro povolení adopcí dvěma homosexuálním mužům je 39 % středoškoláků a 61 % oslovených vysokoškoláků. Naopak větší část středoškoláků, celých 44 % by tyto adopce nepovolilo. U vysokoškoláků pak 23 % dotázaných. Odpověď „nevím“ zvolilo 17 % středoškoláků a téměř stejný počet vysokoškoláků, přesně 16 %.

Povolení či nepovolení adopcí homosexuálům, je dnes diskutovaná otázka, na kterou existuje velké množství kladných či záporných argumentů. Jak je vidět z předešlých výsledků, rozhodně ani postoj oslovených respondentů není jednotný.

Otázka zjišťující názor na práci s dětmi vykonávanou homosexuálním jedincem

A, Homosexuální žena

$N=200$

(Graf 12 – uváděné hodnoty jsou v procentech)

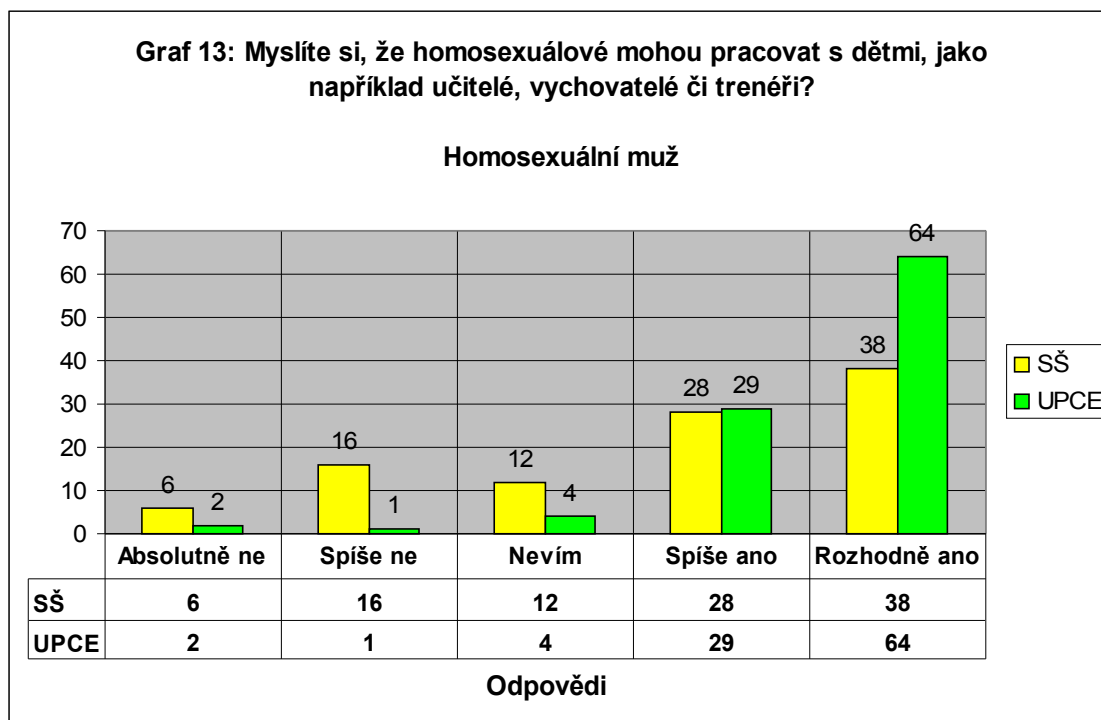
Interpretace výsledků

(Graf 12)

Homosexuální žena jako vychovatelka či učitelka by nevdala 79 % středoškoláků a 95 % vysokoškoláků. Naopak 13 % středoškoláků se domnívá, že homosexuální žena by neměla tyto pozice vykonávat. U vysokoškoláků sdílí tento názor jen 3 % oslovených.

Odpověď „nevím“ volilo 8 % středoškoláků a 2 % vysokoškoláků.

B, Homosexuální muž

$N=200$

(Graf 13 – uváděné hodnoty jsou v procentech)

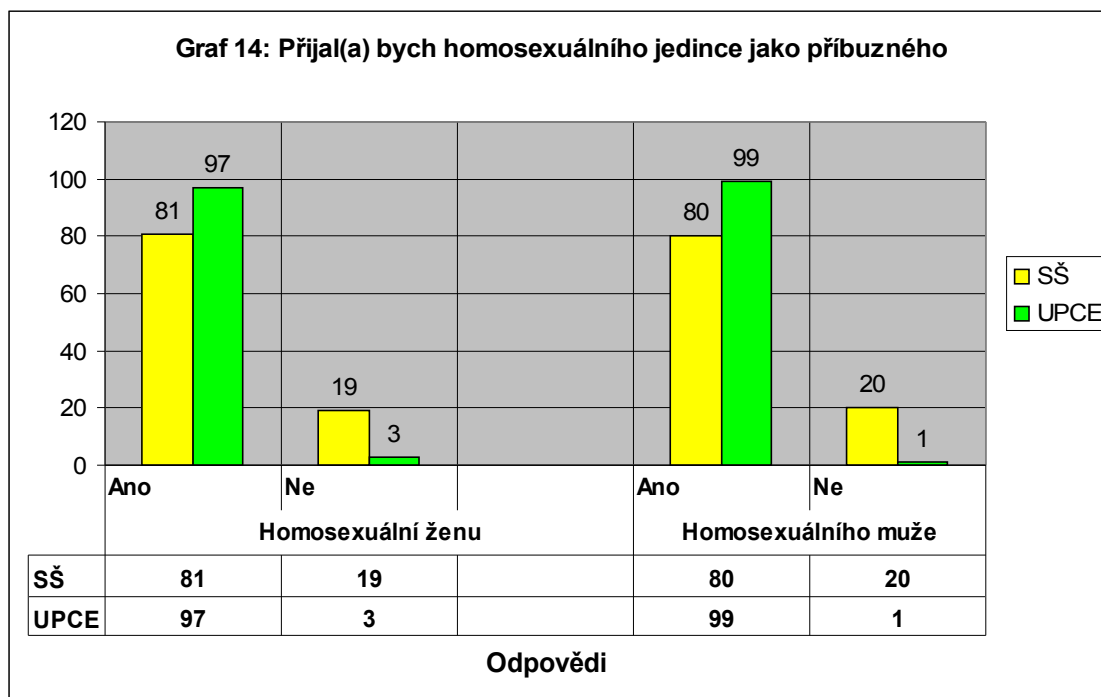
Interpretace výsledků

(Graf 13)

66 % středoškoláků a celých 93 % vysokoškoláků nevidí problém v tom, pokud homosexuální muž vykonává povolání učitele, nebo vychovatele. 22 % středoškoláků a pouhá 3 % vysokoškoláků se domnívá, že homosexuální muž by „spíše“ či „absolutně“ neměl tuto pozici vykonávat.

Odpověď „nevím“ volilo 12 % středoškoláků a 4 % vysokoškoláků.

Otázky zjišťující míru sociální distance

$N=200$

(Graf 14 – uváděné hodnoty jsou v procentech)

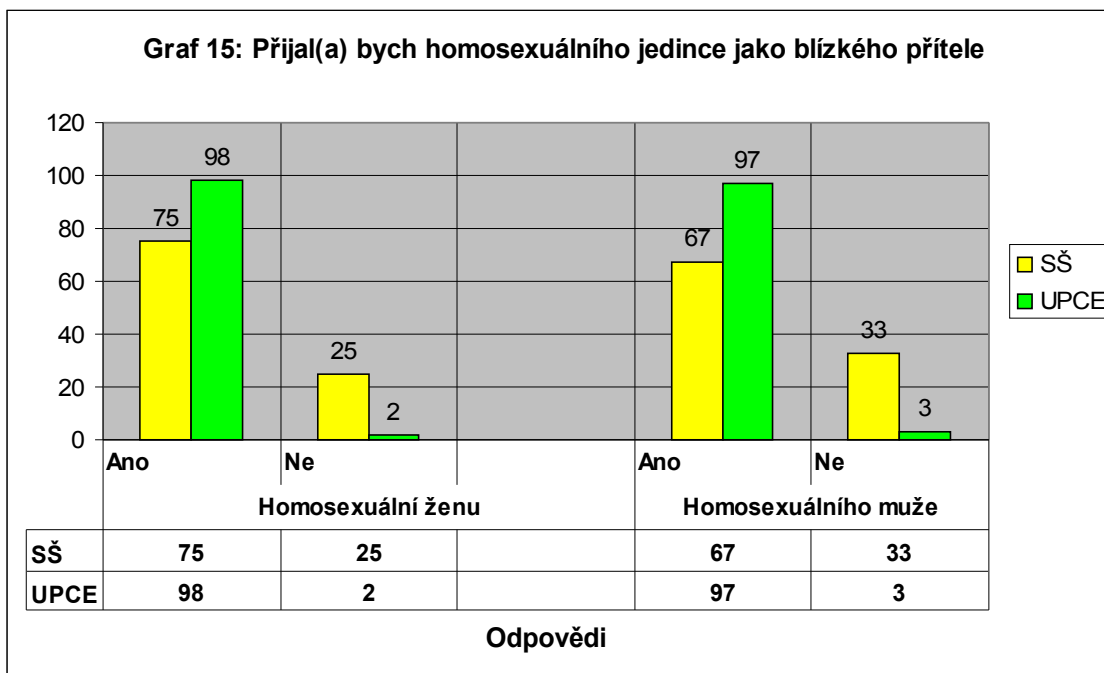
Interpretace výsledků

(Graf 14)

Homosexuální ženu, jako příbuznou by přijalo 81 % středoškoláků a 97 % vysokoškoláků.

Homosexuálního muže by za příbuzného přijalo 80 % středoškoláků a celých 99 % vysokoškoláků.

Zde se odpovědi, pro muže homosexuála a homosexuálně orientovanou ženu příliš neliší.

$N=200$

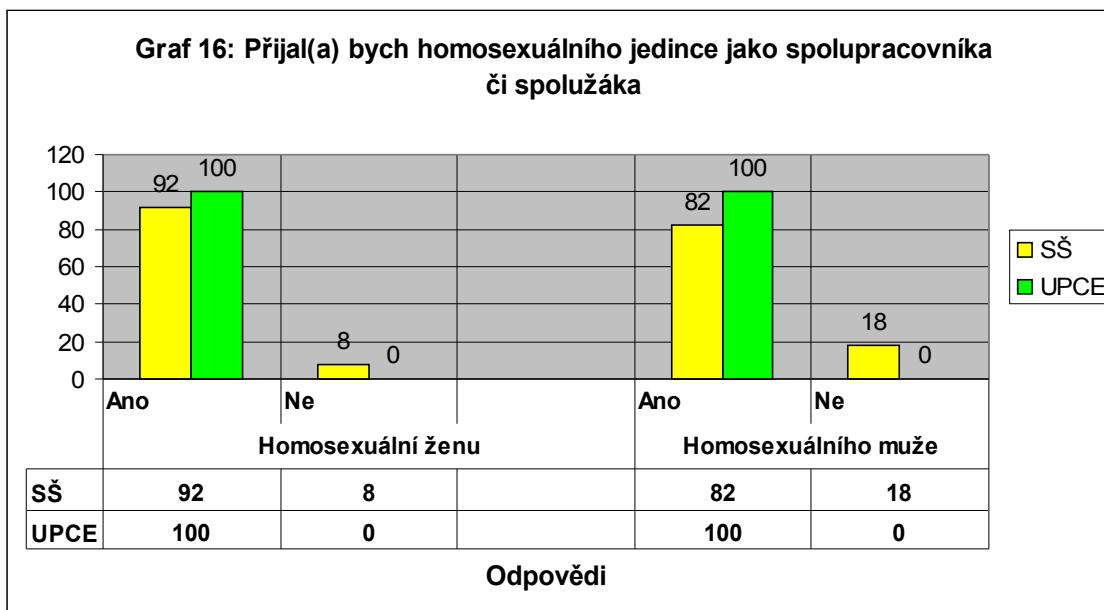
(Graf 15 – uváděné hodnoty jsou v procentech)

Interpretace výsledků

(Graf 15)

Homosexuální ženu jako blízkou přítelkyni by přijali tři čtvrtiny středoškoláků, tj. 75 %. U vysokoškoláků je to celých 98 %.

Homosexuálního muže by přijalo za blízkého přítele jen 67 % středoškoláků a 97 % vysokoškoláků.

$N=200$

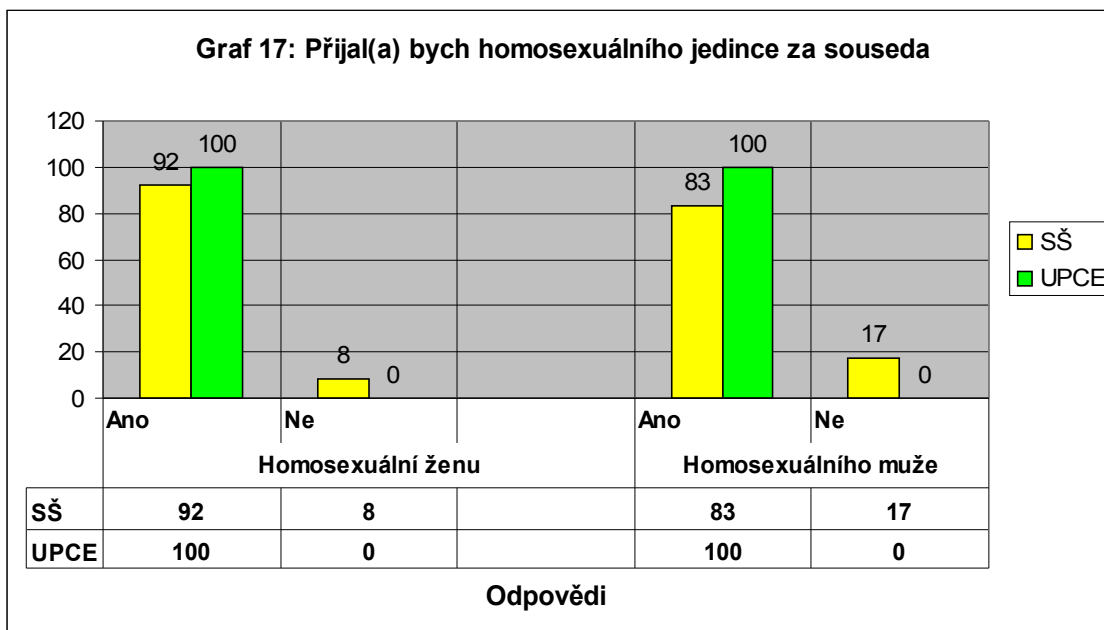
(Graf 16 – uváděné hodnoty jsou v procentech)

Interpretace výsledků

(Graf 16)

Homosexuální ženu jako spolupracovnici či spolužačku by přijalo 92 % středoškoláků a celých 100 % vysokoškoláků.

100 % vysokoškoláků by takto přijalo i homosexuálního muže, u středoškoláků jen 82 %.

N=200

(Graf 17 – uváděné hodnoty jsou v procentech)

Interpretace výsledků

(Graf 17)

92 % středoškoláků by přijalo homosexuální ženu jako sousedku, ale homosexuálního muže by přijalo za souseda jen 83 % .

100 % vysokoškoláků by přijalo homosexuálního muže i ženu jako souseda.

U zbylých otázek je poměr záporných odpovědí nepatrný a není nutná grafická podoba jejich výsledků.

Přijal(a) bych homosexuálního jedince za spoluobčana naší země

Interpretace výsledků

3 % středoškoláků by nepřijalo homosexuálního muže jako občana našeho státu a 1 % ani homosexuální ženu.

Pustil(a) bych homosexuálního jedince do naší země jako návštěvníka

Interpretace výsledků

2 % středoškoláků by nepustilo homosexuálního muže ani jako návštěvníka.

Vyloučil(a) bych homosexuálního jedince z našeho státu

Interpretace výsledků

1 % středoškoláků by homosexuální muže z našeho státu vyloučilo.

Porovnání výsledků žáků středních škol a studentů vysoké školy, podle bodového součtu odpovědí v dotazníku.

Dle bodového ohodnocení jednotlivých odpovědí v dotazníku (viz. příloha č. 2), bylo provedeno i celkové porovnávání všech dotazníků od žáků středních škol a studentů vysoké školy.

Nejvyšší možný získaný počet bodů z celého dotazníku je 137 bodů a v našem případě by vyjadřoval nejvyšší míru tolerance k homosexualitě.

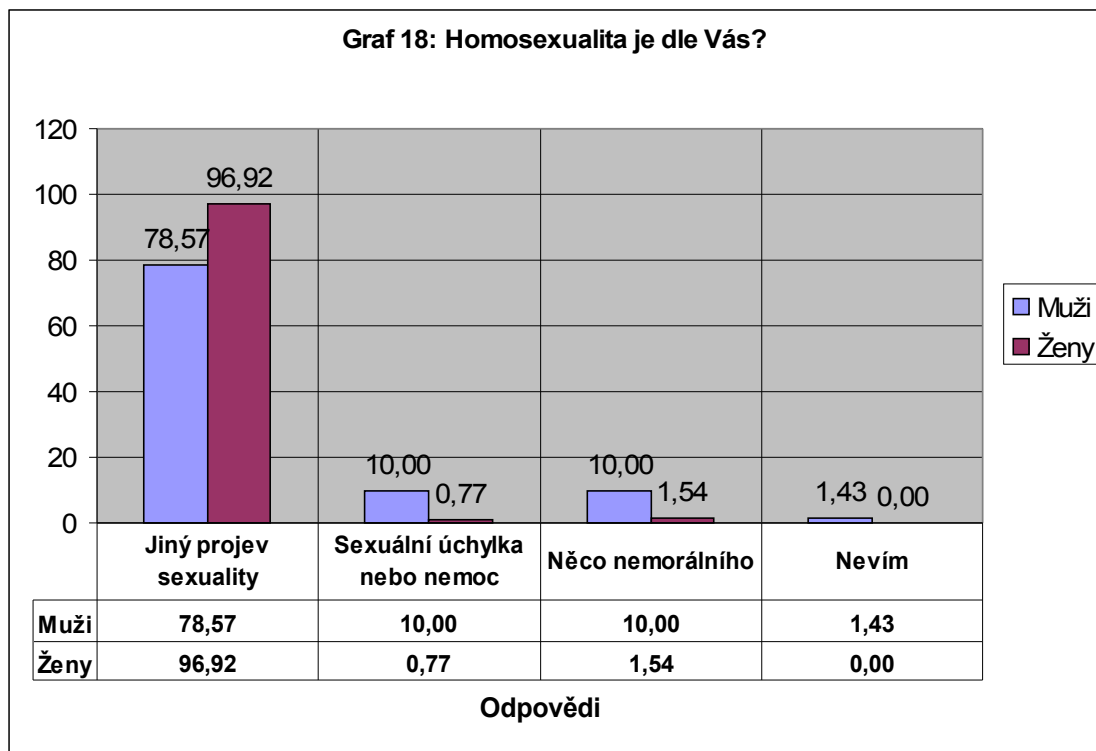
Nejnižší možný získaný počet bodů z celého dotazníku je 27 a vyjadřoval by nejnižší míru tolerance k homosexualitě.

Pokud by respondent zvolil u všech odpovědí možnost „nevím“, získal by i tak 53 bodů.

Průměrný počet dosažených bodů u středoškoláků je 111,66. U vysokoškoláků je to pak celých 127,47, což je o 15,81 bodů více, než u středoškoláků.

4.5.2 Výsledky porovnání odpovědí mužů a žen

Otázka zjišťující názor na povahu homosexuality

$N=200$

(Graf 18 – uváděné hodnoty jsou v procentech)

Interpretace výsledků

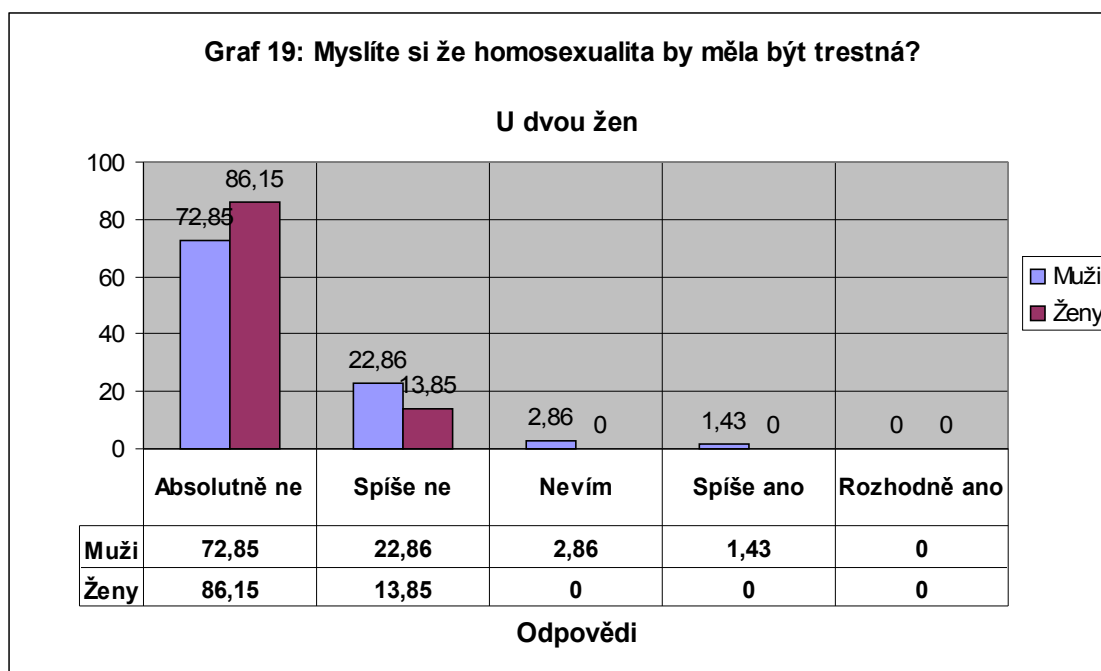
(Graf 18)

78,57 % mužů a celých 96,92 % žen se domnívá, že homosexualita je jen jiný projev sexuality. 10 % mužů a pouze a necelé 1 % žen, pak považují homosexualitu za sexuální úchylku či nemoc. Stejný počet mužů, tj. 10 %, považuje homosexualitu za nemorální, tuto odpověď zvolilo 1,54 % žen.

Odpověď „nevím“ zvolilo 1,43 % mužů.

Otázka zjišťující názor na trestnost homosexuality

A, U dvou žen

$N=200$

(Graf 19 – uváděné hodnoty jsou v procentech)

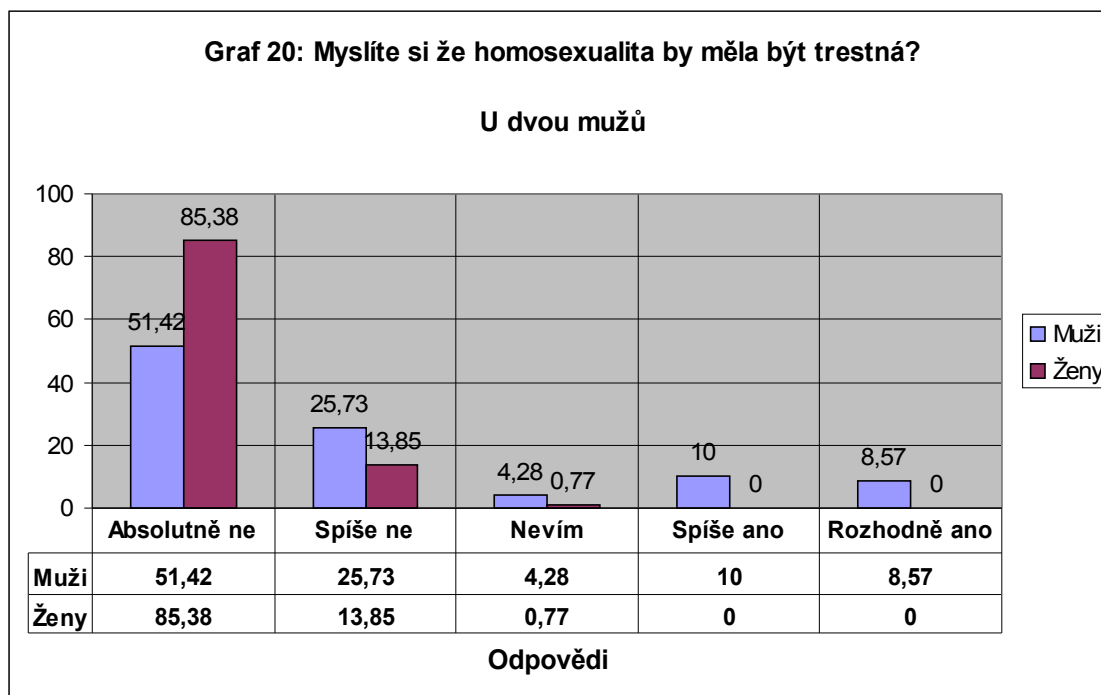
Interpretace výsledků

(Graf 19)

Homosexualitu u dvou žen by „absolutně“ nebo „spíše“ netrestalo 95,71 % mužů a celých 100 % oslovených žen. Pouze 1,43 % mužů by homosexualitu u dvou žen trestalo.

Možnost „nevím“ volilo 2,68 % mužů a žádná z oslovených žen.

B, U dvou mužů

$N=200$

(Graf 20 – uváděné hodnoty jsou v procentech)

Interpretace výsledků

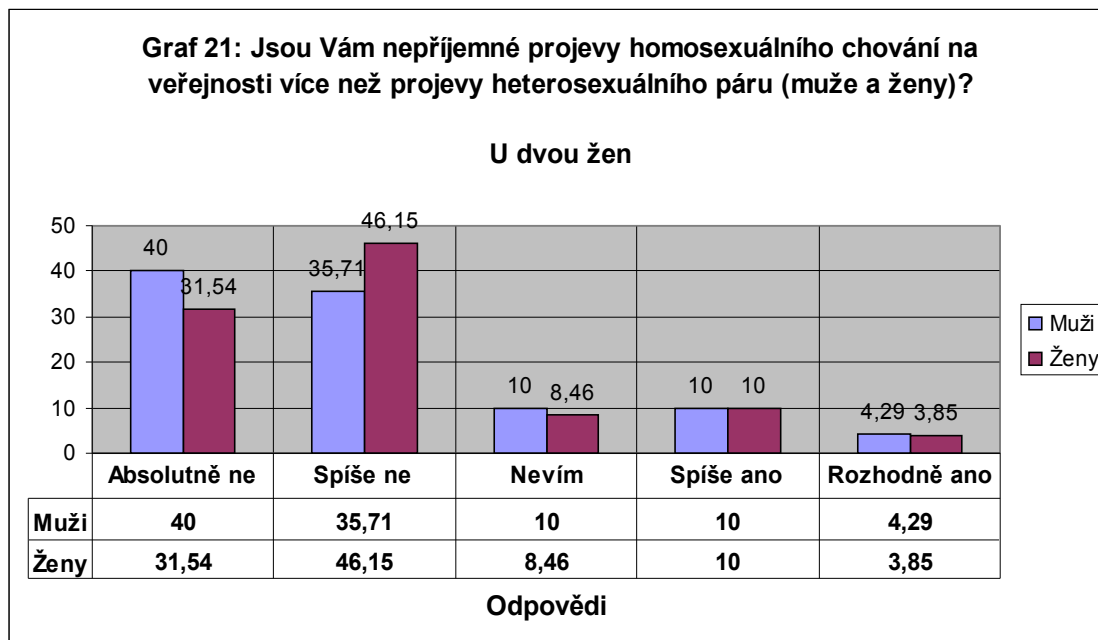
(Graf 20)

Jak napovídá graf „absolutně“ či „spíše“ by homosexualitu u dvou mužů netrestalo 77,15 % mužů a 99,23 % žen. Opačný názor sdílí 18,57 % mužů a žádná žena.

Odpověď „nevím“ zvolilo 4,28 % mužů a 0,77 % žen.

Otázka zjišťující názor na homosexuální chování na veřejnosti

A, U dvou žen

$N=200$

(Graf 21 – uváděné hodnoty jsou v procentech)

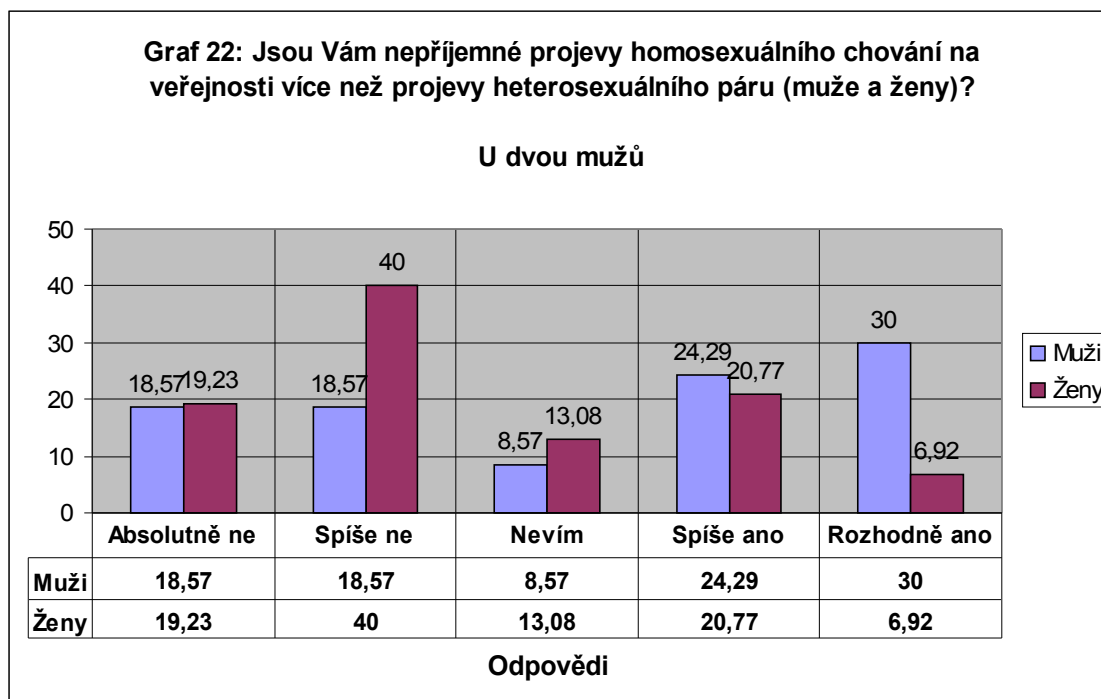
Interpretace výsledků

(Graf 21)

75,71 % oslovených mužů a 77,69 % žen nejsou nepříjemné projevy homosexuálního chování dvou žen. „Rozhodně“ nebo „spíše“ vadí toto chování 14,29 % mužů a 13,85 % žen.

Odpověď „nevím“ zvolilo 10 % mužů a 8,46 % žen.

B, U dvou mužů

$N=200$

(Graf 22 – uváděné hodnoty jsou v procentech)

Interpretace výsledků

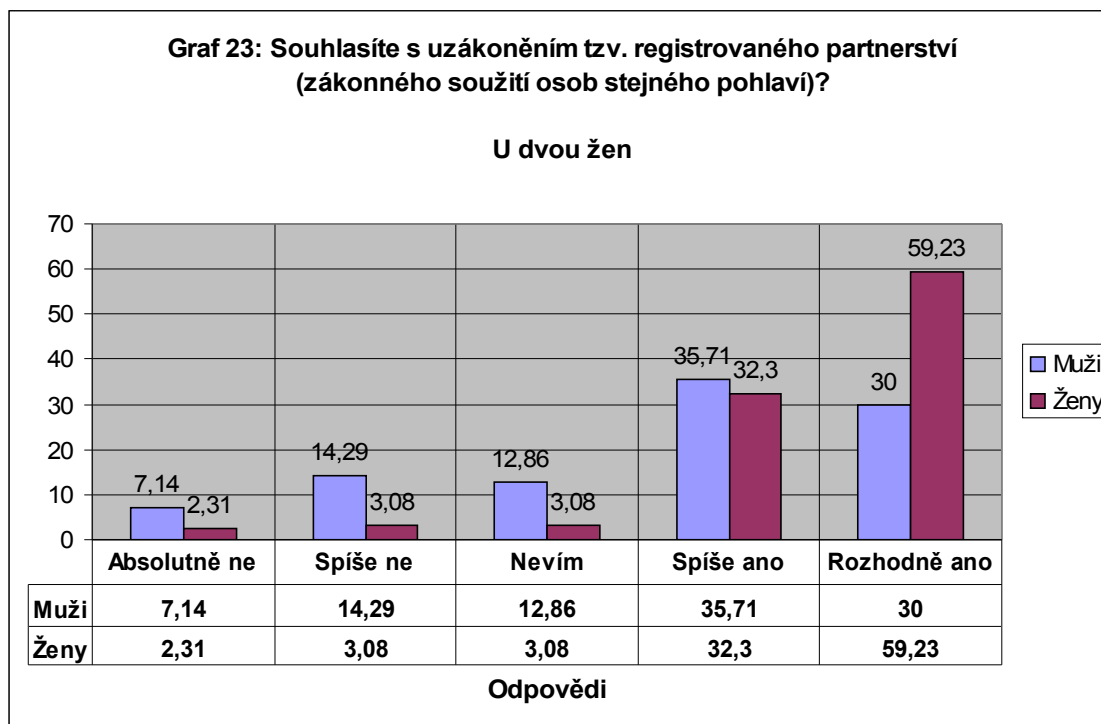
(Graf 22)

Projevy homosexuálního chování u dvou mužů „absolutně“ či „spíše“ nevadí 37,14 % osloveným mužům a 59,23 % oslovených žen. Tyto projevy ale vadí více než polovině oslovených mužů, konkrétně 54,29 %. U žen pak 27,69 %.

Odpověď „nevím“ zvolilo 8,57 % mužů a 13,08 % žen.

Otázka zjišťující souhlas či nesouhlas s uzákoněním registrovaného partnerství

A, U dvou žen

$N=200$

(Graf 23 – uváděné hodnoty jsou v procentech)

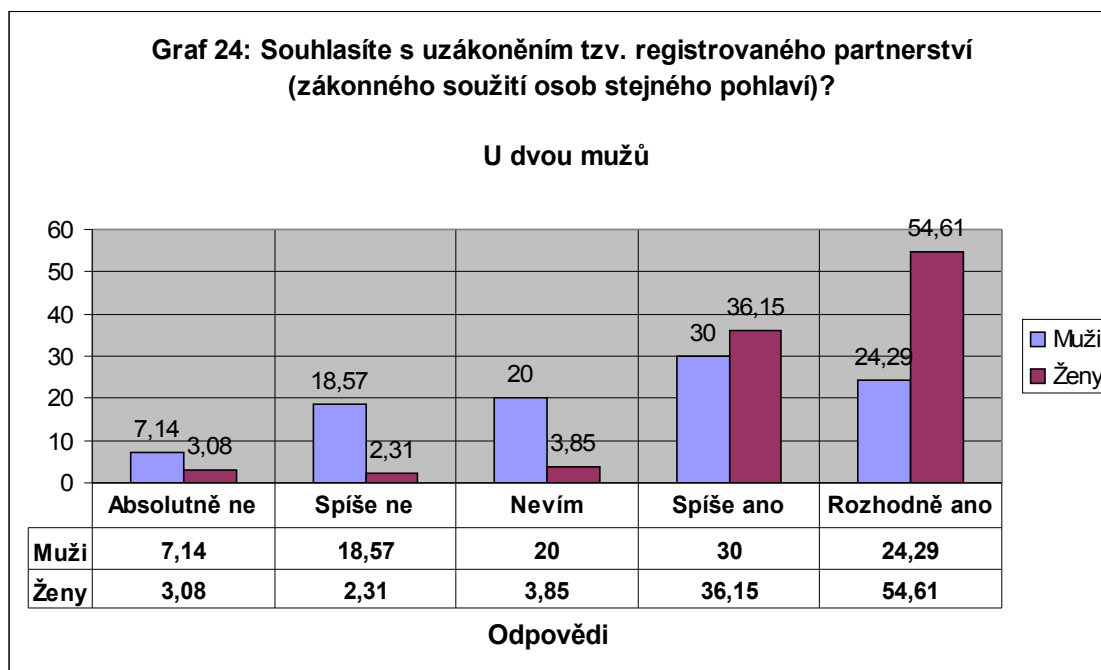
Interpretace výsledků

(Graf 23)

Z grafu je patrné, že s uzákoněním registrovaného partnerství u lesbického páru souhlasí „rozhodně“ či „spíše“ 65,71 % mužů a 91,53 % žen. Nesouhlas vyslovilo 21,43 % mužů a 5,39 % žen.

Odpověď „nevím“ zvolilo 12,86 % mužů a 3,08 % žen.

B, U dvou mužů

$N=200$

(Graf 24 – uváděné hodnoty jsou v procentech)

Interpretace výsledků

(Graf 24)

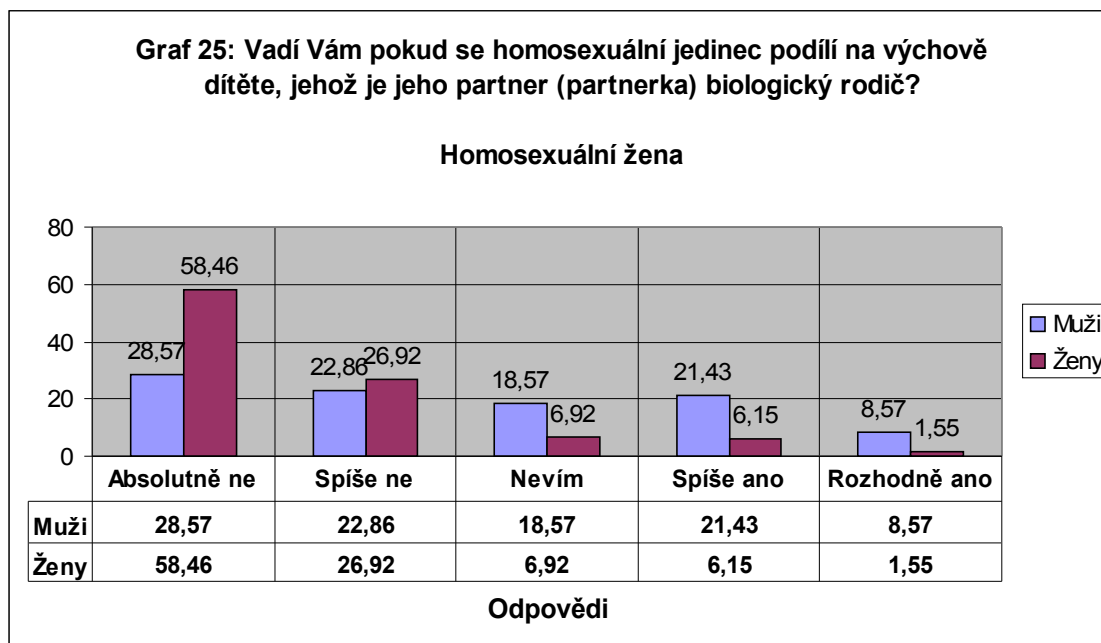
54,29 % oslovených mužů a 90,76 % žen souhlasí s uzákoněním registrovaného partnerství u dvou homosexuálních mužů. 25,71 % oslovených mužů a 5,39 % žen s tímto zákonem u dvou mužů nesouhlasí.

Odpověď „nevím“ zvolilo 20 % mužů a 3,85 % žen.

Výsledky této otázky může ovlivňovat fakt, že registrované partnerství je již uzákoněno od roku 2006.

Otázka zjišťující názor na výchovu dětí homosexuálním párem

A, Homosexuální žena

$N=200$

(Graf 25 – uváděné hodnoty jsou v procentech)

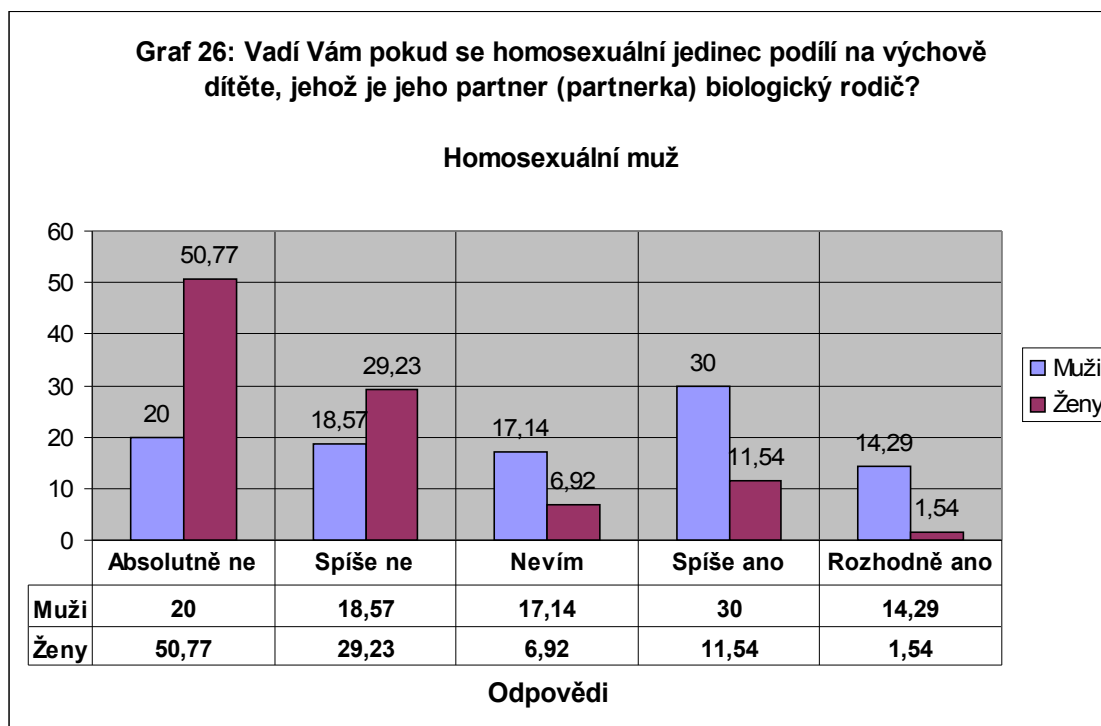
Interpretace výsledků

(Graf 25)

Pokud se homosexuální žena podílí na výchově dítěte, jehož je její partnerka matkou, nevadí tato situace 51,43 % mužů a 85,38 % oslovených žen. Opačný názor vyslovilo 30 % mužů a 7,7 % žen.

Odpověď „nevím“ zvolilo 18,57 % mužů a 6,92 % žen.

B, Homosexuální muž

$N=200$

(Graf 26 – uváděné hodnoty jsou v procentech)

Interpretace výsledků

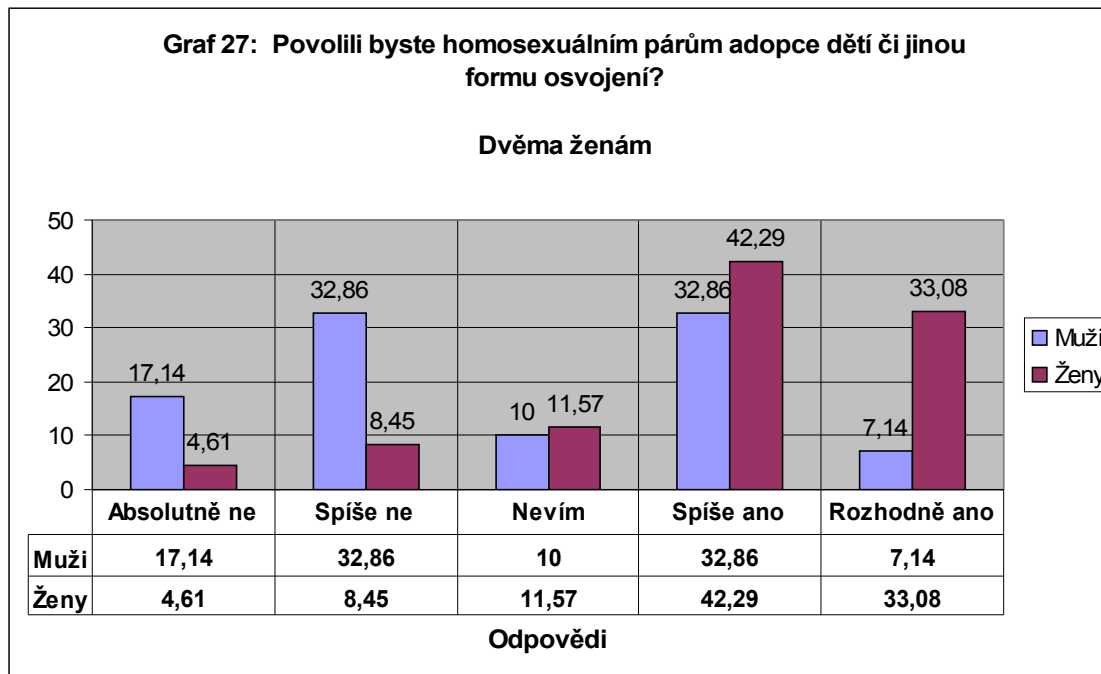
(Graf 26)

38,57 % mužů a 80 % žen nevadí, pokud se homosexuální muž podílí na výchově dítěte, jehož je jeho partner biologický otec. „Rozhodně“ nebo „spíše“ tato situace pak vadí 44,29 % mužů a 13,08 % žen.

Odpověď „nevím“ zvolilo 17,14 % mužů a 6,92 % žen.

Otázka zjišťující souhlas či nesouhlas s povolením adopce dětí homosexuálním pářům

A, Dvěma ženám

$N=200$

(Graf 27 – uváděné hodnoty jsou v procentech)

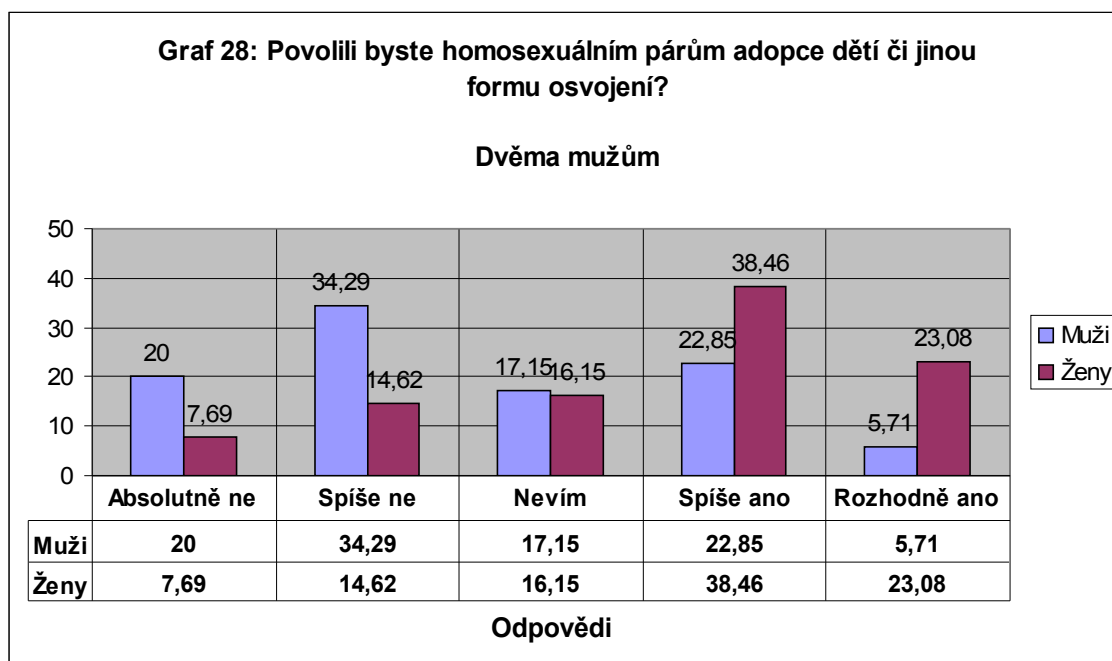
Interpretace výsledků

(Graf 27)

Adopce dětí lesbickému páru by povolilo 40 % mužů a 75,37 % oslovených žen. Pro nepovolení se pak vyslovila celá polovina mužů a jen 13,06 % žen.

Odpověď „nevím“ zvolilo 10 % mužů a 11,57 % žen.

B, Dvěma mužům

$N=200$

(Graf 28 – uváděné hodnoty jsou v procentech)

Interpretace výsledků

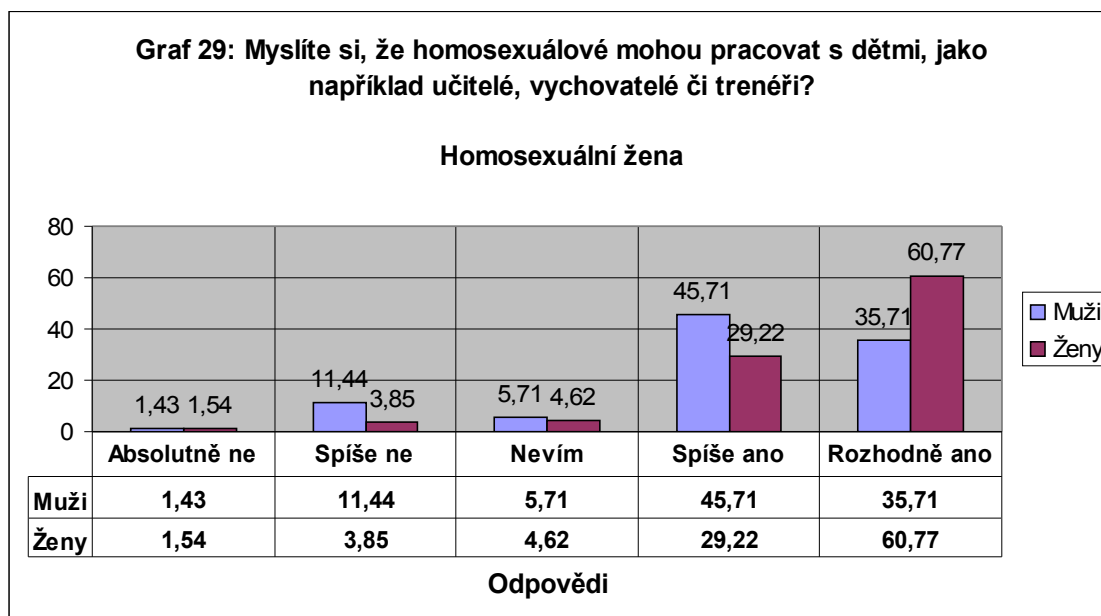
(Graf 28)

Pro povolení adopce mužského homosexuálního páru se vyslovilo 28,56 % oslovených mužů a 61,54 % žen. „Absolutně“ či „spíše“ by tyto adopce nepovolila nadpoloviční většina mužů, konkrétně 54,29 % a 22,31 % žen.

Odpověď „nevím“ zvolilo 17,15 % mužů a 16,15 % žen.

Otázka zjišťující názor na práci s dětmi vykonávanou homosexuálním jedincem

A, Homosexuální žena

$N=200$

(Graf 29 – uváděné hodnoty jsou v procentech)

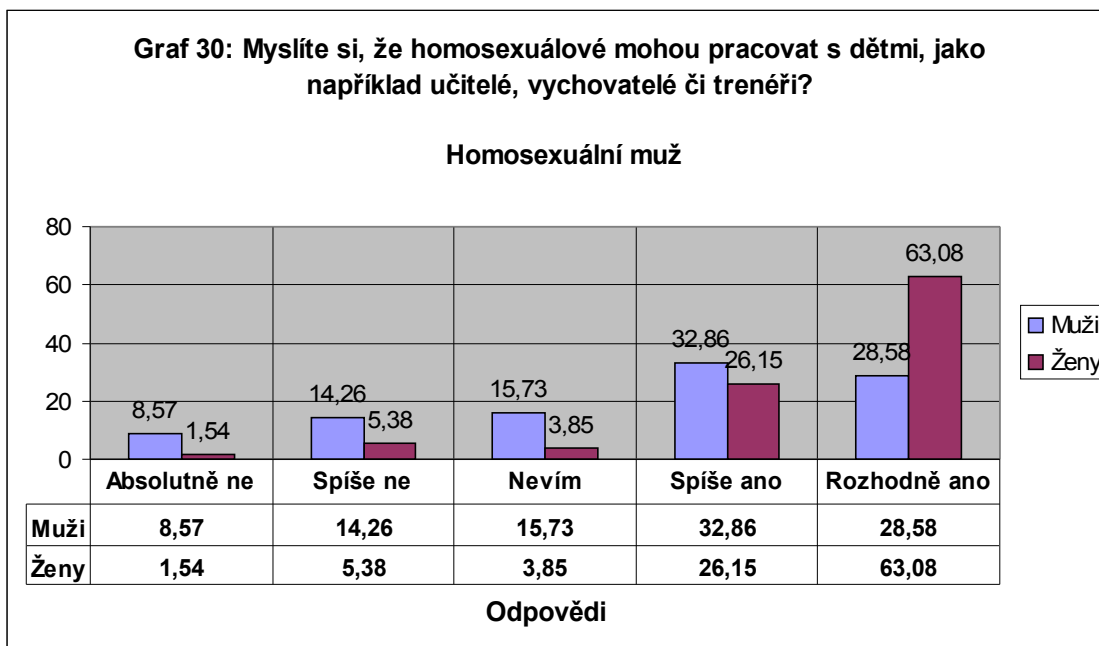
Interpretace výsledků

(Graf 29)

81,42 % oslovených mužů a 89,99 % žen nepovažují za problém, pokud se homosexuální žena pracuje s dětmi, jako třeba jejich učitelka či vychovatelka. Naopak 12,87 % mužům a 5,39 % žen by tato skutečnost vadila.

Odpověď „nevím“ zvolilo 5,71 % mužů a 4,62 % žen.

B, Homosexuální muž

N=200

(Graf 30 – uváděné hodnoty jsou v procentech)

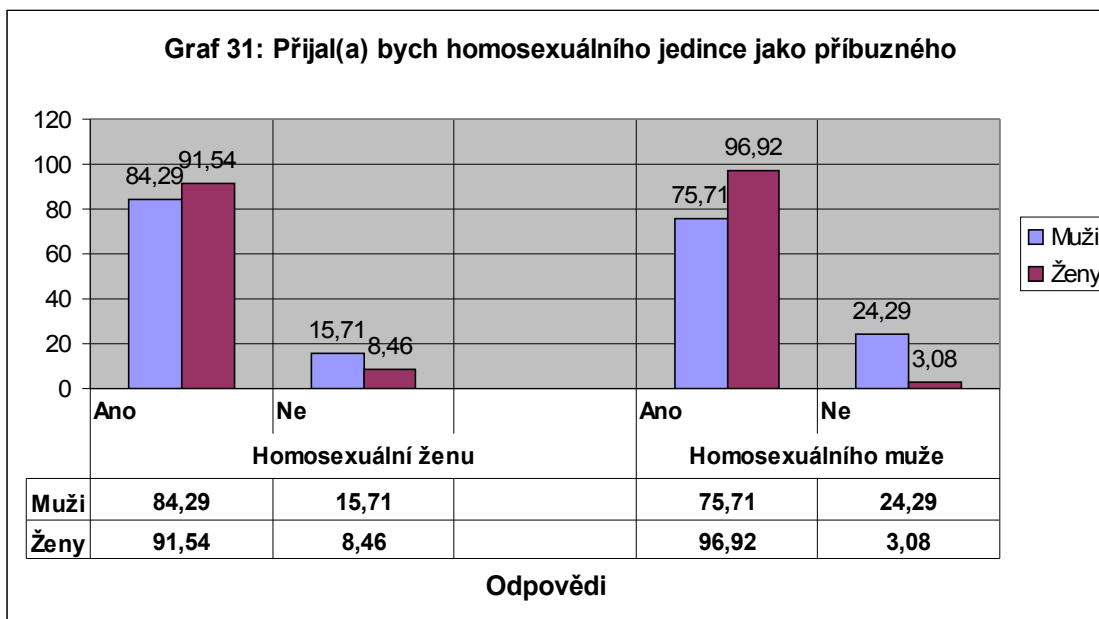
Interpretace výsledků

(Graf 30)

Pokud by homosexuální muž pracoval s dětmi jako jejich učitel či trenér, nevadil by tento stav 61,44 % oslovených mužů a 89,23 % žen. Naopak tento stav by „absolutně“ či „spíše“ vadil 22,83 % mužů a 6,92 % žen.

Odpověď „nevím“ zvolilo u této otázky 15,73 % mužů a 3,85 % žen.

Otázky zjišťující míru sociální distance

N=200

(Graf 31 – uváděné hodnoty jsou v procentech)

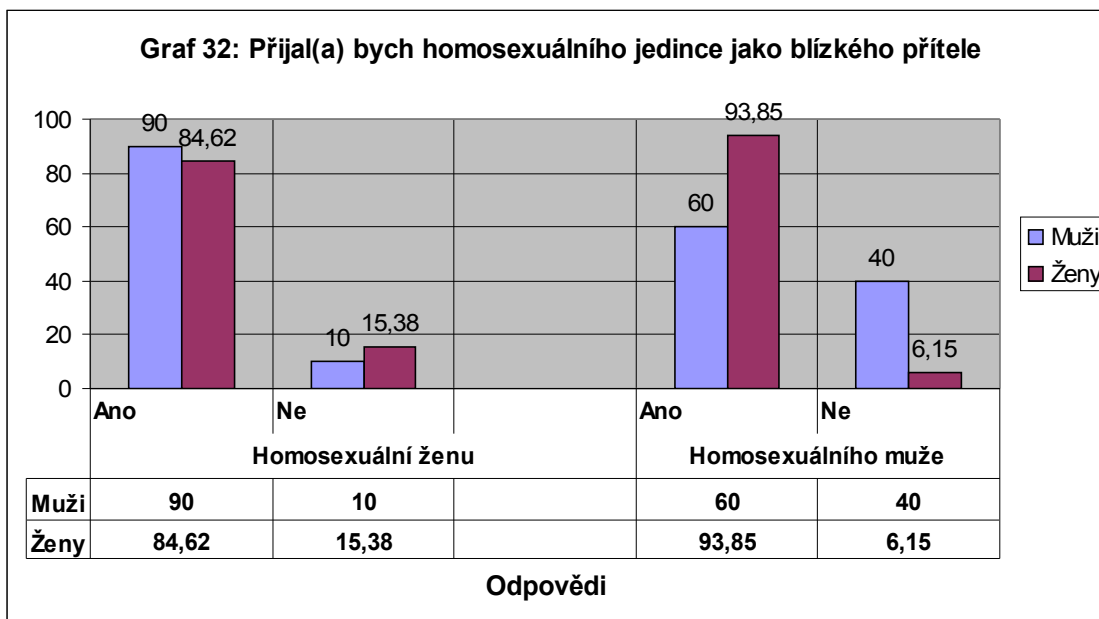
Interpretace výsledků

(Graf 31)

Homosexuální ženu jako svého příbuzného by přijalo 84,29 % oslovených mužů a 91,54 % žen.

Homosexuálního muže by jako svého příbuzného přijalo 75,71 % oslovených mužů a 96,92 % žen.

Některé ženy by tedy raději přijaly do své rodiny homosexuálního muže, než homosexuální ženu.

$N=200$

(Graf 32 – uváděné hodnoty jsou v procentech)

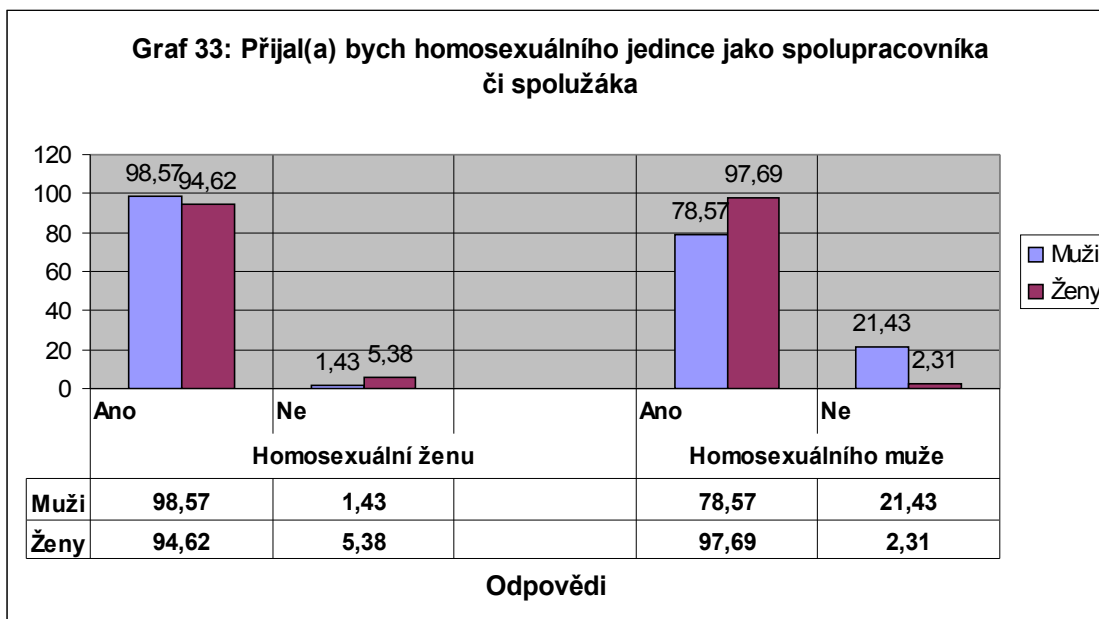
Interpretace výsledků

(Graf 32)

Jako svého blízkého by homosexuální ženu přijalo 90 % oslovených mužů a 84,62 % žen.

Homosexuálního muže by jako svého přítele přijalo jen 60 % oslovených mužů, ale celých 93,85 % žen.

Téměř o 10 % více žen by tedy raději přijalo jako svého blízkého přítele homosexuálního muže, než homosexuální ženu.

$N=200$

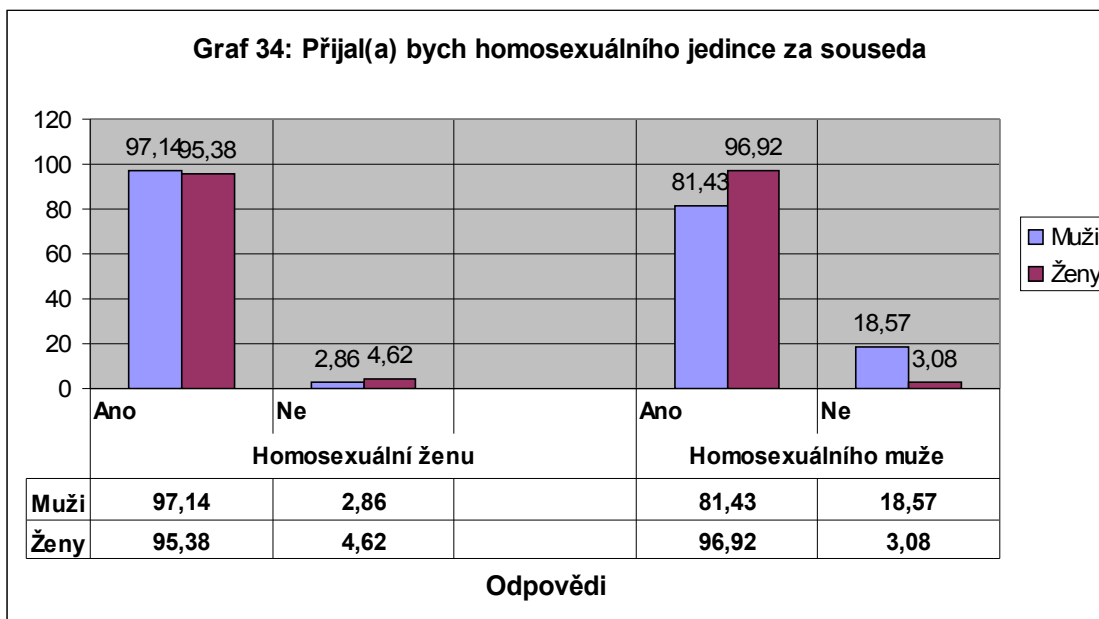
(Graf 33 – uváděné hodnoty jsou v procentech)

Interpretace výsledků

(Graf 33)

98,57 % mužů a 94,62 % žen by přijalo homosexuální ženu jako spolužačku či spolupracovnici.

Homosexuálního muže by takto přijalo jen 78,57 % mužů a 97,69 % žen. I zde by vyšší procento žen raději přijalo homosexuálního muže jako svého spolužáka či spolupracovníka, než homosexuální ženu.

$N=200$

(Graf 34 – uváděné hodnoty jsou v procentech)

Interpretace výsledků

(Graf 34)

97,14 % mužů a 95,38 % žen by nevadilo mít za sousedku homosexuální ženu. 81,43 % mužů a 96,92 % žen by nevadil za souseda ani homosexuální muž.

U zbylých otázek je poměr záporných odpovědí nepatrný a není nutná grafická podoba jejich výsledků.

Přijal(a) bych homosexuálního jedince za spoluobčana naší země

Interpretace výsledků

2,1 % mužů by nepřijalo homosexuálního muže jako občana našeho státu a 0,7 % mužů ani homosexuální ženu.

Pustil(a) bych homosexuálního jedince do naší země jako návštěvníka

Interpretace výsledků

1,4 % žen by nepustilo homosexuálního muže ani jako návštěvníka.

Vyloučil(a) bych homosexuálního jedince z našeho státu

Interpretace výsledků

0,7 % mužů by homosexuální muže z našeho státu vyloučilo.

Porovnání výsledků mužů a žen, podle bodového součtu odpovědí v dotazníku.

Dle bodového ohodnocení jednotlivých odpovědí v dotazníku (viz. příloha č. 2), bylo provedeno i celkové porovnávání všech dotazníků od mužů a žen.

Nejvyšší možný získaný počet bodů z celého dotazníku je 137 bodů a v našem případě by vyjadřoval nejvyšší míru tolerance k homosexualitě.

Nejnižší možný získaný počet bodů z celého dotazníku je 27 a vyjadřoval by nejnižší míru tolerance k homosexualitě.

Pokud by respondent zvolil u všech odpovědí možnost „nevím“, získal by i tak 53 bodů.

Průměrný počet dosažených bodů u mužů je 108,04. U žen je to pak celých 124,75, což je o 16,71 bodů více, než u mužů.

4.5.3 Výsledky porovnání odpovědí věřících a ateistů

Z celkového počtu 200 respondentů, se 26 z nich označilo jako věřící. Lze tedy porovnat průměrný počet bodů vyjadřující míru tolerance, který získali věřící, a který získali ateisté.

Průměrný počet dosažených bodů u respondentů, kteří se označili jako věřící, je 101,47. U ateistů je to pak celých 119,56, což je o 18,09 bodů více, než u věřících.

Z tohoto vyplývá, že oslovení ateisté mají obecně vyšší míru tolerance k homosexuálům, než lidé věřící.

4.5.4 Vyhodnocení otázky s volnou odpovědí

Doslovné znění otázky: „Máte pocit že v tomto dotazníku nezazněla nějaká otázka, kterou také považujete za důležitou, popřípadě chcete tuto problematiku nějak více komentovat?“

Tato volná otázka nabízela respondentům možnost pro vyjádření se k dotazníku, nebo k problematice homosexuality. Respondenti zde měli dostatečný prostor pro zformulování svých myšlenek a názorů bez toho, aby byli omezeni nabízenými odpověďmi.

Odpovědi z této doplňkové otázky nebyly do výsledků hodnocení míry tolerance zahrnuty, přesto se zde ukázala tato otázka vhodným doplněním celého dotazníku.

V převažující většině nebyla respondenty nikterak vyplněna. Z dvou set respondentů ji vyplnilo jen 34.

Odpovědi byly rozděleny do dvou kategorií. První kategorii tvoří názory čistě na předložený dotazník. Druhou kategorií pak názory a komentáře respondentů k problematice homosexuality.

A, Kategorie komentářů k dotazníku

- Čtyři respondenti se domnívají, že zde chybí otázka na jejich sexuální orientaci.
- Jiní čtyři respondenti uvedli, že jim zde chybí otázka zjišťující jejich vlastní zkušenosti s homosexuálními lidmi.
- Dva respondenti uvedli, že některé zde položené otázky považují za zbytečné (nebylo zde však uvedeno, které to jsou).
- Jeden respondent postrádal otázku na vrozenost či nevrozenost homosexuální orientace.
- Jeden respondent uvedl, že vhodná otázka by byla zjišťující postoj k bisexualitě a homosexualitě v médiích.
- Jednomu respondentovi pak nevyhovovaly uzavřené odpovědi u otázek.

B, Kategorie komentářů k problematice homosexuality

Tyto komentáře měly buď podobu kladného vztahu a názorům k homosexuálům, vztahu negativního, nebo vztahu váhavého.

V kladných komentářích, kterých bylo celkem sedmnáct, se objevovaly názory, že je pouze věc homosexuálních jedinců jací jsou, neměli by být nikterak diskriminováni, a měli by mít i stejná práva, jelikož homosexuální vztah je stejný jako vztah mezi mužem a ženou.

Váhavé názory se objevily tři. Jeden respondent uvedl, že mu vadí pokud jsou homosexuálové šikanováni, ale odmítá veřejné projevy homosexuálních lidí.

Jeden respondent odpověděl, že homosexuálové mu nevadí, pokud k němu nebudou projevovat svoji sexuální náklonnost.

Jeden respondent přiznal, že mu nevadí ženská homosexualita, ale mužská ano.

Ryze záporný komentář se vyskytl jen v jednom případě. Respondent uvedl, že mu homosexualita vadí a to především projevy homosexuálního chování na veřejnosti.

4.6 Verifikace hypotéz

H1 Žáci středních škol mají obecně nižší míru tolerance než studenti vysoké školy.

Jak vyplývá z výsledků, (viz. grafy č. 1-17), tato hypotéza se potvrdila. U všech otázek byly odpovědi, ze kterých je patrná míra tolerance k homosexualitě, procentuálně výše zastoupeny u studentů vysoké školy. U některých otázek byl rozdíl v pouhých několika procentech, přesto se zde vyskytl.

I po srovnání celkového součtu bodů, který mohli respondenti získat, se ukázalo, že studenti vysoké školy měli v průměru tento součet vyšší o 15,81 bodů, což vyjadřuje vyšší míru tolerance.

H2 Ženy mají obecně vyšší míru tolerance k homosexualitě než muži.

Z výsledků výzkumu vyplývá (viz. grafy č. 18-34), že ženy jsou skutečně k homosexualitě tolerantnější než muži, tato hypotéza se tedy potvrdila. U všech otázek byly odpovědi, ze kterých je patrná míra tolerance k homosexualitě, procentuálně výše zastoupeny u žen než u mužů. U některých otázek byl rozdíl v pouhých několika procentech, přesto se zde vyskytl.

I po srovnání celkového součtu bodů, který mohli respondenti získat, vyplynulo, že ženy měly v průměru tento součet vyšší o 16,71 bodů, což v našem případě vyjadřuje vyšší míru tolerance.

H3 Ateisté mají obecně vyšší míru tolerance než lidé věřící.

Tato hypotéza byla otestována pouze na základě průměrného bodového ohodnocení dotazníků. Ukázalo se, že lidé, kteří se označili jako věřící, dosahovali

v průměru o 18,09 bodů méně, než ateisté, což v našem případě ukazuje nižší míru tolerance k homosexualitě. Tato hypotéza se tedy také potvrdila.

H4 K ženské homosexualitě má společnost obecně vyšší míru tolerance než k homosexualitě mužské.

Tato hypotéza nebyla jednoznačně potvrzena. Pokud se zaměříme na výsledky porovnávací odpovědi od žáků středních škol a studentů vysoké školy (viz. grafy č. 1-17), ve všech případech jsou odpovědi vyjadřující toleranci k homosexualitě zastoupeny ve větší míře u otázek na homosexuální ženy. Stejný případ je i u výsledků porovnávací odpovědi od mužů a žen (viz. grafy č. 18-30).

Pokud se ale podrobněji podíváme v tomto rozdělení na otázky směřující k sociální distanci (viz. grafy č. 31-34), zjistíme že oslovení muži, mají skutečně vyšší míru tolerance k homosexuálním ženám, ale ženy jsou v těchto otázkách tolerantnější k homosexuálním mužům. A do svého okolí by ho přijaly zřejmě častěji.

4.7 Závěrečné hodnocení průzkumného šetření a diskuze o metodě

Výsledky průzkumného šetření splnily svůj cíl, kterým bylo potvrzení stanovených hypotéz. Přesto jsem si vědoma, že ze získaných výsledků nelze vyvozovat universální závěry. Vzorek, na kterém byl výzkum proveden, nebyl rozhodně dostatečně reprezentativní. Mezi respondenty středních škol se sice vyskytovali žáci gymnázia, technické školy i netechnického zaměření, v případě vysokoškolských respondentů, mohla nastat velká podobnost a homogenita respondentů vzhledem k tomu, že šlo o studenty pouze filosofické fakulty. V průběhu výzkumu mohlo také dojít hned k několika zkreslením, ať již formulací otázek v dotazníku či tím, že respondenti vždy nemuseli zvolit odpověď, která přesně vyjadřuje jejich postoj k této problematice.

Získané výsledky však nejsou zcela bezcenné a mají jistou vypovídající hodnotu. V tomto rozsahu by pak takový výzkum mohl sloužit jako pilotážní průzkum rozsáhlejšího výzkumu.

Teoretická část je zpracována na základě literatury a zdrojů, které se touto problematikou také zabývají. Bohužel stále ještě není dostatečný počet knih od českých autorů, kteří by se ve své knize věnovali čistě jen homosexuální orientaci.

Proto většinu použité literatury tvoří knihy, které jen okrajově tuto problematiku zahrnují, nebo knihy zahraničních autorů, dostupné i u nás. Při výběru literatury byl zohledněn důležitý fakt a to různorodost přístupů autorů k homosexualitě, který se následně promítá do jejich díla. Byla zde snaha o co nejširší zachycení rozdílnosti těchto přístupů a o komparaci názorů autorů.

4.8 Srovnání výsledků s podobně orientovaným výzkumem

Centrum pro výzkum veřejného mínění v České republice již uskutečnilo řadu průzkumů zabývajících se postojem společnosti k homosexualitě. Jeden takový výzkum proběhl v období květen až červen roku 2007. Tento výzkum s názvem: „*Češi o některých právech homosexuálních párů*“, zjišťoval názor veřejnosti na možnost uzavření registrovaného partnerství, na možnost sňatku a povolení adopcí těmto párům. Dle tohoto výzkumu bylo pro povolení sňatků homosexuálním párům 37 % oslovených a proti 57 %.

69 % respondentů se vyslovilo pro možnost uzavírání registrovaného partnerství a 25 % se vyslovilo proti.

Z mého výzkumu se pro možnost uzavírání registrovaného partnerství vyslovilo pro 80 % respondentů a proti bylo 11 %.

S možností povolení adopcí homosexuálním párům souhlasí dle výzkumu prováděného Centrem pro výzkum veřejného mínění 22 % respondentů a 67 % je proti. [CVVM 2007a: 1-2]

Z mého výzkumu by adopce povolilo 55 % respondentů a 22 % se vyslovilo proti.

Další výzkum s názvem: „*Jak jsou na tom Češi s tolerancí*“, zjišťoval toleranci lidí ke skupinám z různou sociální odlišností.

Z výzkumu mimo jiné vyplynulo, že 29 % respondentů by nechtělo mít za souseda homosexuálního jedince. [CVVM 2007b: 2]

Z mého výzkumu sdílí toto stanovisko zhruba 14 % respondentů.

Výzkumy také ukazují, že rok od roku míra tolerance k homosexuálním lidem mírně stoupá. Velké rozdíly, ve zjištěných datech mého výzkumu a výzkumu provedeného Centrem pro výzkum veřejného mínění jsou také následkem jiné cílové

populace. U mého výzkumu jím byly žáci středních škol a studenti vysoké školy, u výzkumu prováděného CVVM všichni lidé starší 15 let. Lze tedy předpokládat vyšší míru mladších lidí.

ZÁVĚR

Práce je koncipována tak, aby shrnula základní informace o homosexualitě a odlišnosti postojů, které k ní společnost zaujímá. Především vycházím z vlastní zkušenosti, kdy v dnešní době není dostatečný prostor k otevřené debatě a i ve veřejnoprávních médiích, nebo tisku nejsou často kompetentně zohledněna fakta nezávislých autorit, která by mohla přispět ke zmírnění napětí mezi vyhrocenými stranami obou barikád. Celá problematika může pro značnou část populace být chápána chybně prostřednictvím jednostranného pohledu a tím tak zhoršit životní podmínky homosexuálních jedinců v demokratické společnosti. Osobně vyznávám, že jsem heterosexuálně založena, nevěřící a z úplné rodiny, ve které se nevyskytuje žádný homosexuál, přesto mi není lhostejný diskriminační či homofobní přístup společnosti.

Jsem si vědoma, že má práce v tomto rozsahu rozhodně nezahrnuje celou komplikovanou problematiku homosexuality. Některá příbuzná témata, které se homosexuality také dotýkají a souvisí s ní, v práci vůbec nejsou zmíněna. Přesto se domnívám, že základní informace práce poskytuje a shrnuje. Může proto sloužit jako malé nahlédnutí do této problematiky.

Získané výsledky výzkum, v takové podobě jaké byl proveden, jistě nelze zobecnit a vyvozovat nějaké universální závěry, protože vzorek, na kterém byl výzkum proveden, nebyl dostatečně reprezentativní. Výsledky výzkumu však posloužily k ověření stanovených hypotéz a díky jejich důkladnému zpracování s nimi lze pracovat a porovnávat s výsledky podobných již uskutečněných výzkumů.

Homosexualita je dnes velmi diskutovaným a aktuálním tématem, o které se stále více veřejně hovoří a přestává to být tabuizovaná tematika. Tento proces je ale velmi pozvolný a sociální stigmatizace homosexuálně orientovaných lidí není ničím výjimečným. Tato stigmata vychází většinou ze strachu z homosexuálních jedinců, který pramení z neznalosti či nějakých nepodložených informací. Na vše co se týká homosexuality, ať jde o její příčiny, počty homosexuálně orientovaných lidí, pojetí homosexuality jako takové, existuje nespočet rozdílných názorů, a to nejen laické veřejnosti, ale i samotných odborníků. Bohužel ne všechny názory zohledňují fakt, že homosexualita se u lidí vyskytovala vždy a tito lidé si nezaslouží žádné opovrhování či diskriminaci.

Z výsledků mého výzkumu vyplývá, že existují stále lidé, kteří by homosexuální orientaci trestali, považují ji za něco nemravného či za sexuální úchytku, staví se proti zákonu o registrovaném partnerství a odmítají povolení adopce dětí homosexuálním párům. Nelze předpokládat, že k této problematice se někdy vyskytne jednotný postoj společnosti. Bylo by ale velmi prospěšné, kdyby lidé měli dosažitelné, úplné a seriózní informace. Možná je nešťastný i samotný název homosexualita, za kterým lidé mohou spatřovat pouze sexuální přitažlivost osob stejného pohlaví, ale neuvědomují si už, že jde i přitažlivost citovou.

PŘÍLOHY

Příloha č. 1 : Maketa dotazníku

Dobrý den!!!

Ráda bych Vás požádala o vyplnění dotazníku, který je součástí bakalářské práce a výzkumu, který zahrnuje. Předmětem výzkumu jsou „**Rozdíly míry tolerance k homosexualitě u žáků středních škol a studentů vysoké školy.**“

Informace, které zde uvedete, budou zveřejněny POUZE ve výše zmíněné práci. Dotazník je anonymní a jeho data slouží ke statistickému zpracování, takže rozhodně neuvádějte své jméno, nebo jakékoli informace a odpovědi, které sdělit nechcete, avšak budu vděčná za upřímné a přesné vyplnění všech otázek.

Za věnovaný čas Vám děkuji a přeji hezký den, Lucie Reitmaierová.

Zaškrtněte křížkem odpověď, která odpovídá Vaší situaci.

1. Vaše pohlaví je:

- Muž Žena

2. Jste studentem:

střední školy

gymnázia

vysoké školy

3. Jste ateista, nebo člověk věřící?

- ateista
 věřící uveďte prosím jakého vyznání.....

Zaškrtněte křížkem odpověď, která nejvíce odpovídá Vašemu mínění.

4. Homosexualita dle vás je?

jiný projev sexuality
sexuální úchylka či nemoc
něco nemorálního
nevím
jiná možnost – uveďte prosím jaká.....

5. Myslíte si že homosexualita by měla být trestná?

U dvou žen

- absolutně ne
 spíše ne
 nevím
 spíše ano
 rozhodně ano

U dvou mužů

- absolutně ne
 spíše ne
 nevím
 spíše ano
 rozhodně ano

6. Jsou Vám nepříjemné projevy homosexuálního chování na veřejnosti více než projevy heterosexuálního páru (muže a ženy)?

U dvou žen

- absolutně ne
- spíše ne
- nevím
- spíše ano
- rozhodně ano

U dvou mužů

- absolutně ne
- spíše ne
- nevím
- spíše ano
- rozhodně ano

7. Souhlasíte s uzákoněním tzv. registrovaného partnerství (zákonného soužití osob stejného pohlaví)?

U dvou žen

- absolutně ne
- spíše ne
- nevím
- spíše ano
- rozhodně ano

U dvou mužů

- absolutně ne
- spíše ne
- nevím
- spíše ano
- rozhodně ano

8. Vadí Vám pokud se homosexuální jedinec podílí na výchově dítěte, jehož je jeho partner (partnerka) biologický rodič?

Homosexuální žena

- absolutně ne
- spíše ne
- nevím
- spíše ano
- rozhodně ano

Homosexuální muž

- absolutně ne
- spíše ne
- nevím
- spíše ano
- rozhodně ano

9. Povolili byste homosexuálním párům adopce dětí či jinou formu osvojení?

Dvěma ženám

- absolutně ne
- spíše ne
- nevím
- spíše ano
- rozhodně ano

Dvěma mužům

- absolutně ne
- spíše ne
- nevím
- spíše ano
- rozhodně ano

10. Myslíte si, že homosexuálové mohou pracovat s dětmi, jako například učitelé, vychovatelé či trenéři?

Homosexuální žena

- absolutně ne
- spíše ne
- nevím
- spíše ano
- rozhodně ano

Homosexuální muž

- absolutně ne
- spíše ne
- nevím
- spíše ano
- rozhodně ano

11. U každého tvrzení zaškrtněte zda s ním souhlasíte, či nikoli.

Ano = souhlasím s tvrzením

Ne = nesouhlasím s tvrzením

Přijal(a) bych homosexuálního jedince jako příbuzného

Homosexuální ženu	Homosexuálního muže
☐ Ano ☐ Ne	☐ Ano ☐ Ne

Přijal(a) bych homosexuálního jedince jako blízkého přítele.....

Homosexuální ženu	Homosexuálního muže
☐ Ano ☐ Ne	☐ Ano ☐ Ne

Přijal(a) bych homosexuálního jedince jako spolupracovníka či spolužáka.....

Homosexuální ženu	Homosexuálního muže
☐ Ano ☐ Ne	☐ Ano ☐ Ne

Přijal(a) bych homosexuálního jedince za souseda.....

Homosexuální ženu	Homosexuálního muže
☐ Ano ☐ Ne	☐ Ano ☐ Ne

Přijal(a) bych homosexuálního jedince za spoluobčana naší země.....

Homosexuální ženu	Homosexuálního muže
☐ Ano ☐ Ne	☐ Ano ☐ Ne

Pustil(a) bych homosexuálního jedince do naší země jako návštěvníka.....

Homosexuální ženu	Homosexuálního muže
☐ Ano ☐ Ne	☐ Ano ☐ Ne

Vyloučil(a) bych homosexuálního jedince z našeho státu.....

Homosexuální ženu	Homosexuálního muže
☐ Ano ☐ Ne	☐ Ano ☐ Ne

Část dotazníků s volnou odpovědí.

12. Máte pocit že v tomto dotazníku nezazněla nějaká otázka, kterou také považujete za důležitou, popřípadě chcete tuto problematiku nějak více komentovat?

.....

.....

.....

.....

.....

Příloha č. 2

Bodové ohodnocení a kódy odpovědí

Otázka 1. „Vaše pohlaví je:“

Pohlaví	Muž	Žena
Kód	M	Z

Otázka 2. „Jste studentem:“

Škola	Střední š.	Gymnázium	Vysoká š. - Univerzita
Kód	S	G	U

Otázka 3. „Jste ateista, nebo člověk věřící?“

	Ateista	Věřící
Kód	A	V

Pokud je uvedeno vyznání

Vyznání	Katolické	Evangelické	Jiné
Kód	VK	VE	

(Jiné vyznání než katolické a evangelické nebylo zvoleno)

Otázka 4. „Homosexualita je dle Vás?“

Body za odpovědi:	Odpověď:
5	jiný projev sexuality
2	sexuální úchylka či nemoc
1	něco nemorálního
3	nevím
	jiná možnost

Chybí-li odpověď - 3 body (odpověď „jiná možnost“ nebyla žádným respondentem zvolena)

Otázka 5. „Myslíte si že homosexualita by měla být trestná?“

Body za odpovědi:	Odpověď:
5	absolutně ne
4	spíše ne
3	nevím
2	spíše ano
1	rozhodně ano

Chybí-li odpověď - 3 body

Otázka 6. „Jsou Vám nepříjemné projevy homosexuálního chování na veřejnosti více než projevy heterosexuálů (muže a ženy)?“

Body za odpovědi:	Odpověď:
5	absolutně ne
4	spíše ne
3	nevím
2	spíše ano
1	rozhodně ano

Chybí-li odpověď - 3 body

Otázka 7. „Souhlasíte s uzákoněním tzv. registrovaného partnerství (zákonného soužití osob stejného pohlaví)?“

Body za odpovědi:	Odpověď:
1	absolutně ne
2	spíše ne
3	nevím
4	spíše ano
5	rozhodně ano

Chybí-li odpověď - 3 body

Otázka 8. „Vadí Vám pokud se homosexuální jedinec podílí na výchově dítěte, jehož je jeho partner (partnerka) biologický rodič?“

Body za odpovědi:	Odpověď:
5	absolutně ne
4	spíše ne
3	nevím
2	spíše ano
1	rozhodně ano

Chybí-li odpověď - 3 body

Otázka 9. „Povolili byste homosexuálním párům adopce dětí či jinou formu osvojení?“

Body za odpovědi:	Odpověď:
1	absolutně ne
2	spíše ne
3	nevím

4	spíše ano
5	rozhodně ano

Chybí-li odpověď - 3 body

Otázka 10. „Myslíte si, že homosexuálové mohou pracovat s dětmi, jako například učitelé, vychovatelé či trenéři?“

Body za odpovědi:	Odpověď:
1	absolutně ne
2	spíše ne
3	nevím
4	spíše ano
5	rozhodně ano

Chybí-li odpověď - 3 body

Otázka 11. „U každého tvrzení zaškrtněte zda s ním souhlasíte, či nikoli.“

Ano = souhlasím s tvrzením

Ne = nesouhlasím s tvrzením

A, Přijal(a) bych homosexuálního jedince jako příbuzného

Odpověď:	Body:
ano	8
ne	1

Chybí-li odpověď - 1 bod

B, Přijal(a) bych homosexuálního jedince jako blízkého přítele

Odpověď:	Body:
ano	7
ne	1

Chybí-li odpověď - 1 bod

C, Přijal(a) bych homosexuálního jedince jako spolupracovníka či spolužáka

Odpověď:	Body:
ano	6

ne	1
----	---

Chybí-li odpověď - 1 bod

D, Přijal(a) bych homosexuálního jedince za souseda

Odpověď:	Body:
ano	5
ne	1

Chybí-li odpověď - 1 bod

E, Přijal(a) bych homosexuálního jedince jako spoluobčana naší země

Odpověď:	Body:
ano	4
ne	1

Chybí-li odpověď - 1 bod

F, Pustil(a) bych homosexuálního jedince do našeho státu jako návštěvníka

Odpověď:	Body:
ano	3
ne	1

Chybí-li odpověď - 1 bod

G, Vyloučil(a) bych homosexuálního jedince z našeho státu

Odpověď:	Body:
ano	1
ne	3

Chybí-li odpověď - 1 bod

Nejvyšší možný počet bodů z dotazníku je 137, v našem případě vyjadřuje nejvyšší míru tolerance k homosexualitě.

Nejnižší možný počet bodů z dotazníku je 27, v našem případě vyjadřuje nejnižší míru tolerance k homosexualitě.

Pokud by respondent zvolil u všech odpovědí možnost „nevím“, získal by i tak 53 bodů.

Příloha č. 3

Ukázka kvantitativního zpracování první části dotazníku u několika žáků gymnázia

číslo otázky	1.	2.	3.	4.	5.	
	<i>Pohlaví</i>	<i>Škola</i>	<i>Věřící/ateista</i>	<i>Homosexualita je</i>	<i>Trestnost H.</i>	
č.dotazníku					<i>Ženy</i>	<i>Muži</i>
44.	M	G	A	1	4	3
45.	Z	G	A	5	5	2
46.	Z	G	A	5	5	5
47.	Z	G	VK	2	5	1
48.	M	G	A	5	4	2
49.	Z	G	A	5	4	4
50.	Z	G	A	5	5	5
51.	Z	G	A	1	4	2
52.	M	G	V	1	3	3
53.	Z	G	A	5	4	4

6.		7.		8.	
<i>H.chování</i>		<i>Registr. partnerství</i>		<i>Výchova dětí</i>	
<i>Ženy</i>	<i>Muži</i>	<i>Ženy</i>	<i>Muži</i>	<i>Ženy</i>	<i>Muži</i>
2	1	3	3	2	2
4	1	1	3	2	2
5	5	5	5	2	2
4	2	5	5	1	1
4	1	2	2	2	2
4	1	3	3	3	3
5	5	2	2	3	3
4	2	3	3	2	2
2	2	2	2	1	1
4	1	3	3	4	4

9.		10.	
<i>Adopce homosexuálům</i>		<i>Práce s dětmi</i>	
<i>Ženy</i>	<i>Muži</i>	<i>Ženy</i>	<i>Muži</i>
3	3	2	2
2	2	3	3
4	4	5	5
1	1	4	2
2	1	4	4
4	4	4	4
4	4	4	4
2	2	2	2
1	1	4	4
4	3	4	3

POUŽITÁ LITERATURA A INTERNETOVÉ ZDROJE:

APA. 1998. *Stanovisko Americké psychiatrické společnosti k tzv. léčení homosexuality*. [online]. Dozorčí rada Americké psychiatrické asociace APA, 1998 [cit. 2009-02-02].

Dostupný z WWW: http://www.srcece.cz/synod/tisky/tisk19_06.htm

Augustyn, J. 2005. *Sexualita v našem životě*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství

Beňová, K. 2007. *Analýza situace lesbické, gay, bisexuální a transgender menšiny v ČR*. Praha: Úřad vlády České republiky

Brzek, A., Pondělíčková-Mašlová, J. 1992. *Třetí pohlaví 1. vyd.* Praha: Scientia Medica

CPA. 2003. *Gays and lesbians make bad parents "There is no basis in the scientific literature for this perception"*. [online]. Canadian psychological association CPA, 2003 [cit. 2008-12-29]. Dostupný z WWW:

<http://www.cpa.ca/cpasite/userfiles/Documents/old%20press%20releases/GayParenting-CPA.pdf>

CVVM. 2007a. *Češi o některých právech homosexuálních párů*. [online]. Centrum pro výzkum veřejného mínění CVVM, 2007 [cit. 2009-03-01]. Dostupný z WWW:

http://www.cvvm.cas.cz/upl/zpravy/100694s_ov70607.pdf

CVVM. 2007b. *Jak jsou na tom Češi s tolerancí?* [online]. Centrum pro výzkum veřejného mínění CVVM, 2007 [cit. 2009-03-02]. Dostupný z WWW:

http://www.cvvm.cas.cz/upl/zpravy/100676s_ov70413.pdf

Čepický, P. 1992. *Psychologie ženy*. Praha: IKEM

Faderman, L. 1981. *Krásnější než láska mužů*. Praha: One woman press

- Giddens, A. 1999. *Sociologie*. Praha: Argo
- Giddens, A. 2000. *Unikající svět*. Praha: Sociologické nakladatelství
- Kaňka, P. *Abeceda homosexuality*. [online]. 004, 2000 [cit. 2009-01-18].
Dostupný z WWW: http://www.004.cz/storage/abeceda_homosexuality.pdf
- Katechismus katolické církve*. [online]. Karmelitánské nakladatelství, 1995
[cit. 2008-11-02]. Dostupný z WWW: <http://www.katechismus.cz/obsah.php>
- Kolář, P. 2005. *Bolest šikanování*. Praha: Portál, s.r.o.
- Mccajor Hall, T. Formy transakčního sexu mezi muži v Praze (1999–2004)
Sociologický časopis/Czech Sociological Review, 2007, Vol. 43, No. 1: 89–109.
- Nečas, C. 1999. *Holocaust českých Romů*. Praha: Prostor, s.r.o.
- Ottosson, D. *Legal wrap up survey*. [online]. International Lesbian and Gay Association ILGA, 2006 [cit. 2008-11-11]. Dostupný z WWW:
<http://www.ilga-europe.org/Europe/Issues/International/LGBT-world-legal-wrap-up-survey-November-2006>
- Pechová, O. *Lidé s růžovým trojúhelníkem*. [online]. Translidé, 2005 [cit. 2008-12-13]. Dostupný z WWW: <http://www.translide.cz/ruzovy-trojuhelnik>
- Pechová, O. 2007. *Antidiskriminační vzdělávání a veřejná správa v ČR – Příručka pro pracovníky veřejné správy: Homofobie, heterosexismus, diskriminace sexuálních minorit 2. vydání*, Praha: Multikulturní centrum
- Petrusek, M. 1996. *Velký sociologický slovník. (svazek 1)* Praha: Karolinum
- Prudký, M. a kol. *Problematika homosexuálních vztahů*. [online]. Synodní rada ČCE, 2005 [cit. 2008-12-28].
Dostupný z WWW: http://www.srce.cz/synod/tisky/tisk19_06.htm

Rupp, L. J. 2000. *Výtoužená minulost*. Praha: One Woman Press

Sokolová, V. Proč pořád ten strach?: Homofobie jako vyjádření individuálního postoje. *Britské listy* [online]. 2006, 27. 3. [cit. 2009-02-01].

Dostupný z WWW: <http://www.britske-listy.cz/art/27690.html>

SOHO. *Co jsme chtěli?* [online]. Sdružení organizací homosexuálních občanů, 2007 [cit. 2009-02-01]. Dostupný z WWW:

<http://www.iniciativa.cz/www/index.php/index.php?page=clanek&id=5>

STUD Brno. *Historie registrovaného partnerství*. [online]. STUD Brno o.s, 2003 [cit. 2009-02-02]. Dostupný z WWW: <http://partnerstvi.cz/rp-historie/>

Van der Aadweg, G. 2003. *Terapie homosexuality: Rádce pro postižené a poradce*. Jihlava: Hnutí pro život ČR, o.s.

Weiss, P. *Homosexualita*. [online]. Plánování rodiny, 2006 [cit. 2009-01-12].

Dostupný z WWW: <http://www.planovanirodiny.cz/clanky/homosexualita>

Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce [online]. 2006 [cit. 2009-03-03]

Dostupný z WWW: <http://business.center.cz/business/pravo/zakony/zakonik-prace>

Zákon č. 115/2006 Sb. ze dne 26. 1. 2006 o registrovaném partnerství. [online]. 2006 [cit. 2008-25-11].

Dostupný z WWW: <http://www.partnerstvi.cz/rp-zakon-2006/zakon-115-2006.phtml>

Internetové stránky s gay problematikou:

<http://gay.iniciativa.cz/www/index.php>

<http://www.homosexualita.cz>

<http://partnerstvi.cz>

<http://www.stud.cz/>

<http://www.004.cz>